

**PODGORIČKA BANKA AD PODGORICA,
MEMBER OF OTP GROUP**

**FINANSIJSKI ISKAZI
31. DECEMBAR 2019. GODINE
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1-4
FINANSIJSKI ISKAZI	
Bilans uspjeha	5
Bilans stanja	6
Iskaz o promjenama na kapitalu	7
Iskaz o tokovima gotovine	8
Napomene uz finansijske iskaze	9 – 76
Prilog 1: Godišnji izvještaj menadžmenta o poslovanju	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Odboru direktora i akcionarima Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza (strane 5 do 76) Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group (u daljem tekstu „Banka“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2019. godine i odgovarajući bilans uspjeha, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene uz finansijske iskaze uključujući sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski iskazi daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijski položaj Banke na dan 31. decembra 2019. godine, i njene finansijske uspješnosti i tokova gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, Zakonom o reviziji Crne Gore i Zakonom o računovodstvu Crne Gore. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza. Mi smo nezavisni u odnosu na Banku u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Ključna revizorska pitanja

Ključna revizorska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju finansijskih iskaza tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih iskaza kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Odboru direktora i akcionarima Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group (nastavak)

Ključno revizorsko pitanje	Odgovarajuća revizorska procedura
<p>Očekivani kreditni gubici za kredite i rezervisanja po garancijama</p>	
<p>Potraživanja po kreditima i potraživanja od klijenata su iznosila EUR 447.094 hiljada na dan 31. decembra 2019. godine (EUR 399.901 hiljadu na dan 31. decembra 2018. godine), dok je ukupan iznos ispravke vrijednosti Banke iznosio EUR 21.416 hiljada na dan 31. decembra 2019. godine (EUR 20.132 hiljada na dan 31. decembra 2018. godine).</p> <p>Odmjeravanje troškova umanjenja vrijednosti kredita i rezervisanja za garancije smatra se ključnim revizijskim pitanjem, jer određivanje pretpostavki za očekivane kreditne gubitke zahtijeva značajan nivo profesionalnog prosuđivanja koje primjenjuje Rukovodstvo.</p> <p>Najznačajnija prosuđivanja se odnose na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pretpostavke koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta, • pravovremenu identifikaciju izloženosti sa značajnim povećanjem izloženosti kreditnom riziku i kreditnom obezvrjeđenju, • vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti po kreditima. <p>Rukovodstvo je objelodanilo dodatne informacije o troškovima umanjenja vrijednosti kredita i rezervisanjima za garancije u napomenama 2, 3.7, 4.2, 6, 15 i 27 uz finansijske iskaze.</p>	<p>Na osnovu naše procjene rizika i poznavanja industrije, ispitali smo troškove obezvrjeđenja kredita i rezervisanja, i procijenili opravdanost pristupa koji je primijenjen za potrebe sastavljanja finansijskih iskaza na kraju godine. Banka je za potrebe obračuna očekivanih kreditnih gubitaka primijenila stope obezvrjeđenosti vlasnika Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica (u daljem tekstu: CKB) na izloženosti u sopstvenom portfoliju koji se kolektivno procjenjuje. Razlog za navedeni pristup je objelodanjen u napomeni 3.7.</p> <p>Naše procedure su obuhvatile sledeće elemente:</p> <ul style="list-style-type: none"> • procjena ključnih kontrola nad pretpostavkama koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta, • detaljno testiranje dokaza na uzorku koji potkrepljuju pretpostavke korišćene u modelima očekivanog kreditnog gubitka, a koje se tiču: kriterijuma koji su primijenjeni u alokaciji na nivoe rizika, uporedivosti dva portfolija (portfolio Banke i portfolio CKB), nepouzdanosti obračuna očekivanih kreditnih gubitaka shodno prethodno korišćenoj, Societe Generale metodologiji, • procjena ključnih kontrola i testiranje njihove efikasnosti nad pravovremenom identifikacijom izloženosti sa značajnim povećanjem kreditnog rizika i blagovremenom identifikacijom izloženosti umanjenih vrijednosti kredita, • prikupljanje i detaljno testiranje dokaza na uzorku koji podržavaju odgovarajuće određivanje pretpostavki za troškove obezvrjeđenja kredita i rezervisanja za garancije, uključujući vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti umanjene vrijednosti kredita, • procjena ključnih kretanja portfolija visokog rizika iz prethodnog perioda u odnosu na industrijske standarde i istorijske podatke, • procjena adekvatnosti različitih identifikovanih odluka Rukovodstva koji se tiču pretpostavki vezanih za obračun očekivanih kreditnih gubitaka za individualno procenjivane kredite, kao i odluka o pristupu procjene očekivanih kreditnih gubitaka za kolektivno procenjivane kredite, kao i evaluacija primijenjenih metodologija korišćenjem našeg znanja i iskustva u industriji i • uključili smo naše IT eksperte i eksperte za kreditni rizik u oblastima koje su zahtijevale specifičnu ekspertizu.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Odboru direktora i akcionarima Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group (nastavak)

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih iskaza rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Banke.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške i izdavanje revizorovog izvještaja koji sadrži mišljenje revizora. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, Zakonom o reviziji Crne Gore i Zakonom o računovodstvu Crne Gore uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

Kao dio revizije u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, Zakonom o reviziji Crne Gore i Zakonom o računovodstvu Crne Gore mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške, osmišljavanje i obavljanje revizorskih postupaka koji su prikladni za te rizike, i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje neće biti identifikovani veći je nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole,
- stičemo razumijevanje o funkcionisanju internih kontrola koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizorskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole Banke,
- vršimo procjenu primjenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo,
- donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti poslovanja od strane Rukovodstva kao računovodstvene osnove i, na osnovu prikupljenih revizorskih dokaza, o tome da li postoji materijalno značajna neizvjesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koje mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti poslovanja. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na objelodanjivanja u vezi sa navedenim u finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci zasnivaju se na revizorskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili okolnosti mogu dovesti do prestanka poslovanja Banke u skladu sa načelom stalnosti poslovanja.
- vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući objelodanjivanja, kao i da li su u finansijskim iskazima osnovne transakcije i događaji prikazani na način kojim se postiže fer prezentacija.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Odboru direktora i akcionarima Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza (nastavak)

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vremenski raspored revizije i značajne revizorske nalaze, uključujući eventualne značajne nedostatke u sistemu internih kontrola koje smo identifikovali tokom revizije.

Izveštaj o drugim zakonskim i regulatornim uslovima

Rukovodstvo Banke je odgovorno za sastavljanje godišnjeg izvještaja menadžmenta o poslovanju u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore, koji nije sastavni dio priloženih finansijskih iskaza. U skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti priloženog godišnjeg izvještaja menadžmenta o poslovanju za 2019. godinu sa finansijskim iskazima za tu poslovnu godinu. Prema našem mišljenju, finansijske informacije objelodanjene u godišnjem izvještaju menadžmenta o poslovanju za 2019. godinu usaglašene su sa revidiranim finansijskim iskazima za godinu koja se završava 31. decembra 2019. godine, a godišnji izvještaj menadžmenta o poslovanju za 2019. godinu sadrži sve elemente definisane odredbama Zakona o računovodstvu.

Partner na revizorskom angažmanu čiji je rezultat ovaj izvještaj nezavisnog revizora je Katarina Bulatović.

Deloitte d.o.o. Podgorica
13. mart 2020. godine

Katarina Bulatović, Ovlašćeni revizor
(Licenca broj 067 izdata 31. marta 2015. godine)

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

(Iznosi u hiljadama EUR)	<u>Napomene</u>	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1, 5a	24,086	22,993
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane		261	453
Rashodi od kamata i slični rashodi	3.1, 5b	(1,690)	(2,377)
NETO PRIHODI OD KAMATA		22,657	21,069
Prihodi od naknada i provizija	3.1, 7a	8,036	7,786
Rashodi naknada i provizija	3.1, 7b	(5,817)	(4,688)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA		2,219	3,098
Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	17b	1,441	1,523
Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja		(201)	(169)
Neto dobitci od kursnih razlika		332	263
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		(42)	46
Ostali prihodi	11	311	66
Troškovi zaposlenih	8	(11,353)	(8,071)
Troškovi amortizacije	10	(1,134)	(1,147)
Opšti i administrativni troškovi	9	(4,412)	(4,585)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	3.7, 6a	185	52
Troškovi rezervisanja	3.7, 6b	110	244
Ostali rashodi	11	(644)	(667)
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		9,469	11,722
Porez na dobit	3.4, 12a	(793)	(1,064)
NETO PROFIT		8,676	10,658

Napomene na stranama 9 do 76
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 13. mart 2020. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group:

Milorad Katnić
Glavni izvršni direktor

Ratka Glumac
Direktor Odjeljenja računovodstva

BILANS STANJA

Na dan 31. decembra 2019. godine
(U hiljadama EUR)

SREDSTVA	Napomene	31. decembra 2019.	31. decembra 2018.
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.5, 13	95,883	85,935
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		432,433	400,887
Kredit i potraživanja od banaka	3.5, 14	6,671	15,848
Kredit i potraživanja od klijenata	3.6.1, 15	425,678	379,769
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	3.6.2, 17c	-	5,270
Ostala finansijska sredstva		84	-
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		-	30,544
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	3.6.4, 17b	-	30,544
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja		1,868	2,069
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	3.6.3, 17a	1,868	2,069
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.8, 3.9, 18	9,207	9,968
Nematerijalna sredstva	19	380	477
Odložena poreska sredstva	12c	533	254
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	16	179	177
Ostala sredstva	20	2,266	2,530
UKUPNA SREDSTVA:		542,749	532,841
OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		459,752	455,628
Depoziti klijenata	21	357,211	385,936
Kredit banaka i centralnih banaka	22	71,643	30,000
Kredit klijenata koji nijesu banke	22	30,898	39,692
Rezerve	23	3,145	4,164
Tekuće poreske obaveze	12a	1,141	1,215
Odložene poreske obaveze	12d	195	207
Ostale obaveze	24	9,882	5,757
UKUPNE OBAVEZE:		474,115	466,971
KAPITAL			
Akcijski kapital	25	24,731	24,731
Neraspoređena dobit		29,410	24,081
Dobit/gubitak tekuće godine		8,676	10,658
Ostale rezerve		5,817	6,400
UKUPAN KAPITAL		68,634	65,870
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		542,749	532,841
VANBILANSNA EVIDENCIJA	27	1,022,735	955,370

Napomene na stranama 9 do 76
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 13. mart 2020. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group:

Milovad Katnić
Glavni izvršni direktor

Ratka Glumac
Direktor Odjeljenja računovodstva

Podgorička banka AD Podgorica, Member of OTP Group

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine
(U hiljadama EUR)

	Akcijski kapital	Neraspoređe na dobit	Dobit tekuće godine	Ostale rezerve	Ukupno
Stanje, 1. januar 2018. godine	24,731	20,349	7,391	7,870	60,341
Efekti prve primjene MSFI 9:	-	37	-	110	147
Korigovano stanje, 1. januar 2018. godine	24,731	20,386	7,391	7,980	60,488
Efekti svođenja na fer vrijednost hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, neto	-	-	-	(1,579)	(1,579)
Aktuarski dobiti u skladu sa MRS 19, neto	-	-	-	(1)	(1)
Raspodjela dobiti kroz dividende	-	-	(3,696)	-	(3,696)
Prenos preostale dobiti prethodne godine	-	3,695	(3,695)	-	-
Dobit tekuće godine	-	-	10,658	-	10,658
Stanje, 31. decembar 2018. godine	24,731	24,081	10,658	6,400	65,870
Stanje, 1. januara 2019. godine	24,731	24,081	10,658	6,400	65,870
Efekti svođenja na fer vrijednost hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	(748)	(748)
Aktuarski gubici u skladu sa MRS 19, neto	-	-	-	165	165
Raspodjela dobiti kroz dividende	-	-	(5,329)	-	(5,329)
Prenos preostale dobiti iz prethodne godine	-	5,329	(5,329)	-	-
Dobit tekuće godine	-	-	8,676	-	8,676
Stanje, 31. decembra 2019. godine	24,731	29,410	8,676	5,817	68,634

Napomene na stranama 9 do 76
 čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 13. mart 2020. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group:

Milorad Katnić
 Glavni izvršni direktor

Ratka Glumac
 Direktor Odjeljenja računovodstva

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	23,850	22,660
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(1,787)	(2,511)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	9,256	9,065
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(5,823)	(4,678)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(13,379)	(11,726)
Povećanje kredita i ostale aktive	(49,530)	(35,726)
Prilivi po osnovu depozita	(24,586)	30,536
Plaćeni porezi	(1,142)	(837)
Ostali prilivi/(odlivi)	208	65
Neto (odlivi)/prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	<u>(62,933)</u>	<u>6,848</u>
GOTOVINSKI TOKOVI IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Kupovina nekretnina i opreme	(308)	(456)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(439)	(241)
Kupovina / prodaja, dospjeće državnih zapisa i obveznica	36,491	(301)
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	90	11
Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja	<u>35,834</u>	<u>(987)</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
Povećanje/(smanjenje) pozajmljenih sredstava	32,861	9,711
Odlivi po osnovu isplaćene dividende	(5,323)	(3,679)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz aktivnosti finansiranja	<u>27,538</u>	<u>6,032</u>
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	332	262
Neto povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	<u>439</u>	<u>11,893</u>
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	<u>101,783</u>	<u>89,628</u>
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (napomena 13 i 14)	<u>102,554</u>	<u>101,783</u>

Napomene na stranama 9 do 76
 čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 13. mart 2020. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group:

Milorad Katnić
 Glavni izvršni direktor

Ratka Glumac
 Direktor Odjeljenja računovodstva

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Podgorička banka AD, Podgorica (u daljem tekstu: Banka) je nastala izdvajanjem iz sistema Montenegrobanke DD, Podgorica u toku 1992. godine. Centralna banka Crne Gore je 21. novembra 2001. godine izdala odobrenje za dalji rad Banke Rješenjem br. 27.

Nakon sprovedenog procesa privatizacije u 2005. godini, većinski vlasnik je Societe Generale, Pariz, Francuska. Banka je dana 26. septembra 2006. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000880/019, kao Podgorička banka Societe Generale Group AD, Podgorica. Pod registracionim brojem 4-0000880/41 dana 7. maja 2012. godine Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda kao Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica.

Dana 16. jula 2019. godine na Montenegroberzi je izvršena blok transakcija od 87.602 akcija (90,55%) Societe Generale Banke Montenegro. Kupac akcija je Crnogorska komercijalna banka AD, Podgorica (u daljem tekstu: CKB), a prodavac je Societe Generale SA Pariz.

Societe Generale banka Montenegro promijenila je ime u Podgorička banka AD, Podgorica, članica OTP grupe, pod kojim će poslovati do potpune integracije sa CKB. Kako je planirano, integracija ove dvije banke će biti završena u drugoj polovini 2020. godine.

CKB je, u skladu sa zakonom i podzakonskom regulativom, ponudila svim preostalim manjinskim akcionarima otkup njihovih akcija. Proces otkupa akcija manjinskih akcionara je završen do kraja 2019. godine, tako da na dan 31. decembra 2019. godine, CKB ima u vlasništvu 100% akcija Banke.

Pod registracionim brojem 4-0000880/58 dana 22. jula 2019. godine Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda kao Podgorička banka AD Podgorica, Member of OTP Group, Podgorica (u daljem tekstu Banka).

Aktivnost Banke uključuje kreditne, depozitne i garancijske poslove, faktoring, kao i poslove platnog prometa sa inostranstvom, depo poslove, usluge čuvanja u sefovima, izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata (uključujući kreditne kartice, putne i bankarske čekove). Pored osnovne djelatnosti, Banka od 2014. godine obavlja i poslove zastupanja u osiguranju, u skladu sa odobrenjem od Agencije za nadzor osiguranja i Centralne banke Crne Gore.

Sjedište Banke je u Podgorici, Bulevar Revolucije br. 17.

Na dan 31. decembra 2019. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Podgorici i 20 ekspozitura na teritoriji Crne Gore.

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka ima 278 zaposlenih radnika (31. decembra 2018. godine: 291 zaposlenih).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Sl. list CG“, br. 052/16) koji podrazumijevaju primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI), kao i Zakonom o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10, 40/11, 73/17) i odlukama Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Finansijski izvještaji Banke pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12, 18/13, 24/18).

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih iskaza Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke i formatu prezentacije finansijskih iskaza razlikuju od zahtjeva Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS“) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja („MSFI“) primjenljivih na dan 31. decembra 2019. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)****2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja (nastavak)**

Dodatno, primjena MSFI 16 Lizing je odložena za 01. januar 2020. godine, u skladu sa dopisom Centralne banke Crne Gore od 11.01.2019. godine. Ovim standardom se uvodi novi računovodstveni tretman ugovora o zakupu.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MRS i MSFI zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevodi su objavljeni za dio MRS koji su u primjeni od 1. januara 2009. godine, odnosno dio MSFI u primjeni od 1. januara 2013. godine, a koji obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Dodatno, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja. Takođe, izmjene i poboljšanja MRS-a nakon 1. januara 2009. godine, odnosno MSFI-a nakon 1. januara 2013. godine" nisu prevedeni niti objavljeni.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Društva, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

Finansijski izvještaji Banke su sastavljeni po principu stalnosti poslovanja koji podrazumijeva da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

Kako je objelodanjeno u Napomeni 1, planirana je integracija Banke sa vlasnikom, CKB, u drugoj polovini 2020. godine. Odbor direktora CKB je u decembru 2019. godine donio odluku o Planu spajanja banka, koji će se realizovati pripajanjem Banke u CKB. Planom je predviđeno pripajanje u drugoj polovini 2020. godine, nakon dobijanja svih regulatornih odobrenja.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna i izvještajna valuta Banke je euro (EUR). Svi iznosi su u hiljadama EUR ukoliko nije drugačije naznačeno.

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

U daljem tekstu navedene su ključne procjene i pretpostavke koje sadrže rizik da će prouzrokovati materijalno značajne korekcije knjigovodstvenih vrijednosti sredstava i obaveza u toku naredne finansijske godine.

- Umanjenja vrijednosti finansijskih sredstava

Banka procjenjuje, na svaki izvještajni datum, očekivane gubitke od umanjenja vrijednosti (obezvrjedjenja) finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava. U skladu sa zahtjevima MSFI 9, Banka priznaje umanjenje vrijednosti (rezervisanje) za očekivani kreditni gubitak za kredite i ostale dužničke finansijske instrumente koji nijesu klasifikovani u kategoriju "fer vrijednost kroz bilans uspjeha", uključujući i vanbilansne kreditne obligacije i ugovore o finansijskim garancijama. Kada je riječ o procjeni gubitaka zbog umanjenja vrijednosti kredita, Banka vrši pregled kreditnog portfolija kvartalno u cilju procjene umanjenja njihove vrijednosti.

- Rezervisanje za otpremnine

Troškovi utvrđenih naknada zaposlenima nakon prekida radnog odnosa, odnosno odlaska u penziju nakon ispunjenih zakonskih uslova, utvrđuju se primjenom aktuarske procjene. Aktuarska procjena uključuje procjenu diskontne stope, budućih kretanja zarada, stope mortaliteta i fluktuacije zaposlenih. Zbog dugoročne prirode ovih planova, značajne neizvjesnosti utiču na ishod procjene. Dodatne informacije objelodanjene su u Napomeni 23 uz finansijske izvještaje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.2. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

- Rezervisanja za sudske sporove

Banka je uključena u određeni broj sudskih sporova koji proističu iz njenog svakodnevnog poslovanja i odnose se na komercijalna i ugovorna pitanja, kao i pitanja koja se tiču radnih odnosa, a koja se rješavaju ili razmatraju u toku regularnog poslovanja. Banka rutinski procjenjuje vjerovatnoću negativnih ishoda ovih pitanja, kao i iznose vjerovatnih ili razumnih procjena gubitaka.

Razumne procjene obuhvataju prosuđivanje rukovodstva nakon razmatranja informacija koje uključuju obavještenja, poravnanja, procjene od strane pravnog sektora, dostupne činjenice, identifikaciju potencijalnih odgovornih strana i njihove mogućnosti da doprinesu rješavanju, kao i prethodno iskustvo.

Rezervisanja za sudske sporove se formiraju kada je vjerovatno da postoji obaveza čiji se iznos može pouzdano procijeniti pažljivom analizom (Napomena 29). Potrebno rezervisanje se može promijeniti u budućnosti zbog novih događaja ili dobijanja novih informacija. Potencijalne obaveze, kao i stavke koje ne zadovoljavaju kriterijume za rezervisanje se objelodanjuju, osim ako je vjerovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

- Obaveze po osnovu poreza

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala.

2.3. Uporedni podaci

Banka je iskazala komparativne podatke za 2018. godinu na način da je reklasifikovala iznos od EUR 2.382 hiljada sa pozicije Krediti i potraživanja od klijenata u aktivni na poziciju Ostalih obaveza u pasivi, kako bi bili podaci za 2018. godinu uporedivi sa podacima za 2019. godinu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA****3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada**

Za sve finansijske instrumente vrednovane po amortizovanoj vrijednosti, kamatonosne finansijske instrumente vrednovane po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat i kamatonosne finansijske instrumente po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, prihodi ili rashodi od kamata se priznaju po efektivnoj kamatnoj stopi, koja precizno diskontuje procijenjena buduća novčana plaćanja ili primanja kroz očekivani životni vijek finansijskog instrumenta ili kada je to prikladno, u kraćem vremenskom periodu, na neto knjigovodstvenu vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje gotovinske tokove razmatrajući sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata (npr. opcije avansnih plaćanja), ali ne razmatra buduće gubitke po osnovu kreditnog rizika. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovorenih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i svih drugih premija ili popusta.

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda.

Prihodi po osnovu naknada za bankarske usluge i rashodi po osnovu naknada i provizija se utvrđuju u trenutku dospijeca za naplatu, odnosno kada su ostvareni.

Prihodi i rashodi po osnovu naknada za odobravanje kredita i garancija obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda, primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobici ili gubici po osnovu kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

3.3. Lizing

Lizing Banke je klasifikovan kao operativni lizing. Plaćanja po osnovu ugovora o operativnom lizingu priznaju se ravnomjerno kao trošak tokom perioda trajanja lizinga.

3.4. Porezi i doprinosi**Porez na dobit***Tekući porez na dobit*

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Član 28 („Sl. list CG”, br. 80/04, 40/08, 86/09, 14/12, 61/13 i 55/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica i Odlukom o kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” br. 82/17 i 71/19).

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.4. Porezi i doprinosi****Porez na dobit***Tekući porez na dobit (nastavak)*

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnove budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnove sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Odložena poreska sredstva i obaveze izračunavaju se primjenom poreske stope koja će biti efektivna u godini ostvarenja poreskih olakšica, odnosno izmirenja odloženih poreskih obaveza, a na bazi zvaničnih poreskih stopa i propisa usvojenih na datum bilansa stanja.

Odloženi porez na dobit koji se odnosi na stavke koje se direktno evidentiraju u korist ili na teret kapitala se takođe evidentira na teret, odnosno u korist kapitala.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.5. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju novčana sredstva u blagajnama (EUR i deviznim) i sredstva kod Centralne banke Crne Gore (sredstva na transakcionom računu Banke kod Centralne banke Crne Gore i sredstva na računu obavezne rezerve).

3.6. Finansijski instrumenti

Finansijski instrument je svaki ugovor po osnovu kojeg nastaje finansijsko sredstvo za jednu ugovornu stranu, a finansijska obaveza ili instrument kapitala za drugu ugovornu stranu.

Banka priznaje finansijsko sredstvo u svom bilansu stanja samo kada ona postane jedna od strana u ugovornim odredbama instrumenata. Kupovina ili prodaja finansijskih sredstava koja zahtjeva prenos sredstava, u roku koji je utvrđen propisima ili konvencijama na datom tržištu, priznaje se na datum trgovanja, tj. na datum kada se Banka obaveže da će kupiti ili prodati sredstvo.

Finansijski instrumenti se priznaju i odmjeravaju u skladu sa MSFI 9: Finansijski instrumenti (IASB datum stupanja na snagu: 1. januar 2018. godine).

U julu 2014. godine Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) je objavio MSFI 9 - Finansijski instrumenti, koji je zamijenio MRS 39 - Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje. MSFI 9 je u primjeni za godišnje periode od 1. januara 2018. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Finalna verzija novog standarda MSFI 9 Finansijski instrumenti zasnovana je na novom pristupu klasifikaciji i odmjeravanju finansijskih instrumenata i razlikuje se u odnosu na dosadašnji standard MRS 39 i sve prethodne verzije MSFI 9 modela. Standard uvodi nove zahtjeve u segmentu klasifikacije i odmjeravanja finansijskih instrumenata, segmentu obezvrijeđenja, kao i u velikoj mjeri reformisan pristup računovodstvu zaštite od rizika.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)****Klasifikacija i odmjeravanje**

Koncept MSFI 9 je zasnovan na novom pristupu klasifikacije i vrednovanja svih finansijskih sredstava, osim instrumenata kapitala i derivata, koji odražava poslovni model kojim se upravlja konkretnim sredstvom, kao i karakteristike ugovorenih novčanih tokova. Standard uvodi izmjene u odnosu na postojeće MRS 39 kategorije finansijskih sredstava (finansijsko sredstvo po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVPL), finansijsko sredstvo koje se drži do dospijanja, finansijsko sredstvo raspoloživo za prodaju, finansijsko sredstvo po amortizovanoj vrijednosti):

- dužnički instrumenti koji se odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti;
- dužnički instrumenti koji se odmjeravaju po fer vrijednosti preko ukupnog ostalog rezultata (FVOCI), sa dobitima i gubicima recikliranim u bilans uspjeha nakon prestanka priznavanja;
- instrumenti kapitala koji se odmjeravaju po fer vrijednosti preko ukupnog ostalog rezultata (FVOCI), bez recikliranja dobitaka ili gubitaka u bilans uspjeha nakon prestanka priznavanja;
- finansijsko sredstva koja se odmjeravaju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVPL).

U skladu sa MSFI 9, derivati više nijesu odvojeni od finansijskih sredstava Banke. Umjesto toga, finansijska sredstva se klasifikuju na osnovu modela poslovanja i ugovorenih uslova.

Dakle, klasifikacija finansijskih instrumenata prilikom inicijalnog priznavanja zavisi od svrhe zbog koje su finansijski instrumenti stečeni (poslovni model) i karakteristika novčanih tokova.

Prilikom inicijalnog priznavanja, finansijski instrumenti se vrednuju po fer vrednosti korigovanoj za nastale zavisne troškove kupovine ili njihovog emitovanja, izuzev u slučaju finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

U skladu sa MSFI 9, finansijski instrumenti se naknadno vrednuju na dva načina: po fer vrijednosti i po amortizovanoj vrijednosti.

U slučaju odmjeravanja po fer vrijednosti, dobiti i gubici se priznaju u cjelosti u bilansu uspjeha (fer vrijednost kroz bilans uspjeha) ili se priznaju u ostalom ukupnom rezultatu (fer vrijednost kroz ostali ukupni rezultat).

Procjena poslovnog modela

Banka određuje svoj poslovni model na nivou koji najbolje pokazuje kako se upravlja grupom finansijske aktive za postizanje poslovnog cilja. Poslovni model Banke se ne ocjenjuje individualno po instrumentima, već na većem nivou zbirnih portfolija i zasniva se na faktorima kao što su:

- Način na koji se rukovodstvo izvještava o poslovnom modelu i finansijskim sredstvima koja su u okviru modela, njegovom sprovođenju i procjeni performansi modela,
- Rizici koji utiču na učinak poslovnog modela (i finansijskih sredstava u okviru tog poslovnog modela), a naročito način kako se upravlja tim rizicima,
- Kako se menadžeri nagrađuju (da li je kompenzacija zasnovana na fer vrijednosti imovine ili na ugovorenim novčanim tokovima),
- Očekivana učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje su važni aspekti procjene Banke.

Procjena poslovnog modela zasnovana je na razumno očekivanim scenarijima bez uzimanja u obzir scenarija „najgoreg slučaja“ ili „stresnog scenarija“. Ako se novčani tokovi nakon inicijalnog priznavanja realizuju na način koji se razlikuje od prvobitnih očekivanja Banke, Banka ne mijenja klasifikaciju preostale finansijske imovine koja se drži u tom poslovnom modelu, ali uključuje takve informacije prilikom procjene novonastalih ili novokupljenih finansijskih sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)****Procjena poslovnog modela (nastavak)**

Generalno, procjena poslovnog modela Banke se može sumirati na sledeći način:

- krediti i depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija uključeni su u poslovni model „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“, jer je primarna namjera Banke za kreditni portfolio da naplati ugovorene novčane tokove,
- dužničke hartije od vrednosti su podeljene na dva poslovna modela:
 - prva grupa dužničkih hartija od vrijednosti pripada poslovnom modelu „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova i za prodaju“, gdje je cilj naplata novčanih tokova, ali i prodaja sredstava, pri čemu ova sredstva predstavljaju dio likvidnosnih rezervi banke,
 - druga grupa dužničkih hartija od vrijednosti pripada poslovnom modelu „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“.

Za dužničke hartije od vrijednosti unutar poslovnog modela „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“, prodaje koje se odnose na povećanje kreditnog rizika hartije od vrijednosti, rizika koncentracije, prodaje koje su izvršene blizu konačnog roka dospelja, ili prodaje izvršene kako bi se zadovoljile potrebe likvidnosti u „stresnom scenariju“ su dozvoljene. Ostale prodaje, koje nisu posljedica povećanja kreditnog rizika, ipak mogu biti konzistentne sa poslovnim modelom, ako su takve prodaje izuzetak u tom poslovnom modelu i ako;

- su beznačajne po vrijednosti, i pojedinačno i u celini, čak i kada su takve prodaje česte;
- su rijetke, čak i kada su značajniji iznosi u pitanju.

Procjena karakteristika novčanih tokova

Kao drugi korak u procesu klasifikacije, Banka ocjenjuje ugovorne uslove finansiranja kako bi utvrdila da li ugovoreni novčani tokovi predstavljaju isključivo naplatu glavnice i kamate na neotplaćeni dug (SPPI test). Glavnica za svrhe ovog testa se definiše kao vrijednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja i može se promijeniti tokom perioda trajanja finansijskog sredstva (na primjer, ako postoji otplate glavnice ili amortizacija premije/popusta). Najznačajniji elementi kamate u okviru Ugovora o kreditu su obično vremenska vrijednost novčanog toka i kreditni rizik i kamatna marža. Da bi se napravio SPPI test, Banka procjenjuje i razmatra relevantne uslove kao što su valuta u kojoj je finansijska imovina denominirana i period za koji je kamatna stopa utvrđena.

Sa druge strane, kršenje SPPI testa ne predstavljaju ugovoreni uslovi koji uvode veću od minimalne izloženosti rizicima ili nestabilnost u ugovorenim novčanim tokovima koji nijesu povezani sa osnovnim kreditnim aranžmanom, u situacijama kada ne dovode do povećanja novčanih tokova koji su isključivo vezani za plaćanja kamate i glavnice na neizmireni iznos.

Na osnovu navedenog, Banka klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije:

- finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti (potraživanja od banaka za salda na nostro računima, krediti i potraživanja od klijenata i dužničke hartije od vrijednosti (državni zapisi Crne Gore);
- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti, tj. ulaganja u akcije),
- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (dužničke hartije od vrijednosti: državne obveznice Crne Gore).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.6.1. Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti: krediti i potraživanja

Kredit i potraživanja su nederivativna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nijesu kotirana na aktivnom tržištu.

Kredit i plasmani bankama i komitentima odobreni od strane Banke evidentiraju se u bilansu stanja od momenta prenosa sredstava korisniku kredita. Svi kredit i pozajmice se inicijalno priznaju po fer vrijednosti.

Na dan bilansa stanja kredit su iskazani po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem ugovorene kamatne stope, umanjenoj za ispravku vrijednosti po osnovu obezvrjeđenja i direktan otpis.

Na dan 31.12.2019. kredit u portfoliju Banke ispunjavaju kriterijume SPPI testa. Navedeno, u kombinaciji sa poslovnim modelom „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“ dovodi do klasifikacije kreditnog portfolija u segment koji se odmjerava po amortizovanom trošku, kao što je bio slučaj u svim prethodnim godinama.

3.6.2. Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti: dužničke hartije od vrijednosti

Dužničke hartije od vrijednosti, koje se odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti su dužničke hartije od vrijednosti za koje je poslovni model „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“. Takodje, ugovoreni novčani tokovi predstavljaju isključivo naplatu glavnice i kamate na neotplaćeni dug (ispunjeni su uslovi SPPI testa), pa se na osnovu ova dva kriterijuma, ovakve dužničke hartije od vrijednosti klasifikuju u Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti.

Nakon inicijalnog priznavanja po fer vrijednosti, ove hartije od vrijednosti se evidentiraju se amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope, umanjenoj za ispravku vrijednosti, odnosno gubitak po osnovu obezvrjeđenja. Amortizovana vrijednost obračunava se uzimajući u obzir sve diskonte ili premije pri kupovini u toku perioda dospjeća. Iznos gubitka usled obezvrjeđenja hartija od vrijednosti koje se drže do dospeća obračunava se u skladu sa metodologijom objelodanjenom u napomeni 3.7.

3.6.3. Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Ova kategorija uključuje finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja i ona koja se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a ne drže se radi trgovanja. Finansijska sredstva se klasifikuju kao sredstva za trgovanje ako su pribavljena radi prodaje ili ponovne kupovine u kratkom roku, radi ostvarivanja dobitaka iz kratkoročnih promjena cijena istih. Odabrana klasifikacija se ne mijenja pri naknadnom vrijednovanju.

Kupovina i prodaja finansijskih sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha se priznaje po fer vrijednosti na datum trgovine (prodaje), tj. na dan kada se Banka obaveže da će kupiti ili prodati sredstva. Naknadno odmjeravanje ovih sredstva se vrši po fer vrijednosti bez bilo kakvog umanjenja za troškove transakcije koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja.

Dobitak ili gubitak koji se javlja usled promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha se priznaju kao prihod ili rashod u periodu u kom su nastali.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.6.4. Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat**

Hartije od vrijednosti koje su namijenjene da se drže na neodređeni vremenski period, a koje mogu biti prodane usled potrebe za obezbjeđenjem likvidnosti ili izmena u kamatnim stopama, kursovima stranih valuta ili cijena kapitala, klasifikuju se kao "finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat".

Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat se iskazuju po fer vrijednosti.

Nerealizovani dobiti i gubici po osnovu ovih instrumenata evidentiraju se u okviru revalorizacionih rezervi, dok se instrument ne proda, naplati ili na drugi način realizuje. Za procijenjene iznose rizika da finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat neće biti naplaćeni, Banka vrši ispravku vrijednosti.

3.6.5. Prestanak priznavanja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza*Finansijska sredstva*

Finansijsko sredstvo (ili dio finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava) prestaje da se priznaje ukoliko je:

- došlo do isteka prava na gotovinske prilive po osnovu tog sredstva; ili
- Banka prenijela pravo na gotovinske prilive po osnovu sredstva ili je preuzela obavezu da izvrši isplatu primljene gotovine po osnovu tog sredstva u punom iznosu bez materijalno značajnog odlaganja plaćanja trećem licu po osnovu ugovora o prenosu; i
- Banka ili izvršila prenos svih rizika i koristi u vezi sa sredstvom, ili nije ni prenijela, ni zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, ali je prenijela kontrolu nad njim.

Kada je Banka prenijela prava na gotovinske prilive po osnovu sredstava ili je zaključila ugovor o prenosu, i pri tom nije niti prenijela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, niti je prenijela kontrolu nad sredstvom, sredstvo se priznaje u onoj mjeri koliko je Banka angažovana u pogledu sredstava. Dalje angažovanje Banke, koje ima formu garancije na preneseno sredstvo, se vrednuje u iznosu originalne knjigovodstvene vrijednosti sredstava ili iznosu maksimalnog iznosa naknade koju bi Banka morala da isplati, u zavisnosti od toga koji iznos je niži.

Finansijske obaveze

Finansijske obaveze prestaju da se priznaju kada je obaveza predviđena ugovorom ispunjena, otkazana ili istekla. U slučaju gdje je postojeća finansijska obaveza zamijenjena drugom obavezom prema istom povjeriocu, ali pod značajno promijenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmijenjeni, takva zamjena ili promjena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrijednosti obaveze priznaje u bilansu uspjeha.

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG”, br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17, 86/18, 42/19) utvrđeni su: elementi upravljanja kreditnim rizikom, minimalni kriterijumi i način klasifikacije stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je Banka izložena kreditnom riziku i način utvrđivanja rezervacija za pokriće potencijalnih gubitaka koji proizilaze iz izloženosti Banke kreditnom riziku. Aktivu Banke izloženu riziku, u smislu ove Odluke čine: krediti, pozajmice, kamate, naknade, potraživanja po osnovu lizinga, depoziti kod banaka i avansi i sve druge stavke bilansne aktive kod kojih je Banka izložena riziku neispunjenja obaveze dužnika, kao i izdate garancije, ostala jemstva, otvoreni akreditivi i odobreni, a još neiskorišćeni krediti, kao i druge vanbilansne stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)**

Primjena MSFI 9 standarda od dana 01.01.2018 uvodi novi model obezvrjeđenja i zamjenjuje MRS 39 model „nastalih gubitaka“ sa novim „forward looking“ modelom očekivanih kreditnih gubitaka (ECL). Novi standard zahtijeva da Banka prizna rezervisanje za ECL za sve kredite i ostale dužničke finansijske instrumente koji nijesu klasifikovani kao FVPL, zajedno sa kreditnim obavezama i ugovorima o finansijskim garancijama.

Obezvrjeđenje koje se bazira na ECL se odmjerava na osnovu 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, osim ako nije bilo značajnog povećanja kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja. Ako se finansijsko sredstvo definiše kao kupljeno ili nastalo kao kreditno obezvrjeđeno („purchased or originated credit impaired“ POCI), obezvrjeđenje se utvrđuje na osnovu promjene ECL u toku životnog vijeka finansijskog sredstva.

Na osnovu procjene kreditnog rizika, svi instrumenti se klasifikuju u:

Stage 1: Nema značajnih promjena kreditnog rizika od datuma inicijalnog priznavanja sredstva („performing“ klijenti, obračunavaju se očekivani kreditni gubici u narednih 12 mjeseci)

Stage 2: Značajna promjena kreditnog rizika od momenta odobravanja kredita („under-performing“ klijenti, obračunavaju se očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja),

Stage 3: Obezvrjeđena sredstva („non-performing“ klijenti, obračunavaju se očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja).

Banka, kao staging kriterijume, na dan procjene koristi sve razumne i smislene informacije koje su dostupne bez dodatnih značajnih troškova i napora. Minimalni kriterijumi za klasifikaciju sredstva u Stage 2 su dani kašnjenja veći od 30 dana ali manji od 90 dana, a za Stage 3 preko 90 dana kašnjenja.

Kamatni prihodi od finansijskih sredstava koja su razvrstana u Stage 1 i 2 se priznaju na bruto osnovicu (amortizovana vrijednost prije obezvrjeđenja), dok se za finansijska sredstva koja su razvrstana u Stage 3 priznaju na neto osnovicu (amortizovana vrijednost umanjena za obezvrjeđenje; tzv. „unwinding“).

U skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br.22/12, 55/12, 57/13, 44/17 82/17, 86/18 i 42/19), Banka je dužna da za bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, najmanje jednom kvartalno, vrši procjenu obezvrjeđenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke), kao i da te stavke klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu, u skladu sa pomenutom Odlukom. Takođe, Banka je dužna da utvrdi metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u skladu sa MSFI 9.

Primjena metodologije treba da obezbijedi:

- da sve analize, pretpostavke, procjene i ostali postupci u procesu procjene iznosa obezvrjeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki budu detaljno objašnjeni i dokumentovani;
- da procjena iznosa obezvrjeđivanja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama bude zasnovana na tačnim i ažurnim podacima i da uzima u obzir sve značajne interne i eksterne faktore koji mogu uticati na naplativost potraživanja.

Banka na kvartalnoj osnovi procjenjuje da li postoji objektivni razlog za obezvrjeđivanje izloženosti ili grupe izloženosti. Ako Banka procijeni da se desio događaj koji negativno utiče na očekivane novčane tokove, izloženost se reklasifikuje iz zdravih u loše kredite/izloženosti.

Objektivnim dokazom o obezvrjeđenju stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, smatraju se podaci o jednom ili više nastalih događaja koji negativno utiču na sposobnost dužnika da uredno izvršava svoje obaveze prema banci.

Pri obračunavanju iznosa obezvrjeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, banka može da uzme u obzir i novčane tokove po osnovu realizacije kolaterala i troškova koji su vezani za njegovu realizaciju.

Procjenu obezvrjeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki za pojedinačno značajna potraživanja, banka je dužna da vrši na pojedinačnoj osnovi.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)**

Smatra se da postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju ako:

- finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju;
- postoje podaci o neizmirenju obaveza, o učestalom kašnjenju u otplati glavnice i/ili kamate, ili o neispunjavanju drugih ugovornih obaveza, preko 90 dana, bez izgleda za skoriju naplatu; ili
- postane izvjesno da će nad dužnikom biti pokrenut stečajni postupak, postupak reorganizacije ili drugi slični postupak.

Ukoliko postoji objektivni dokaz da je nastao gubitak po osnovu obezvrjeđenja kredita i potraživanja, iznos gubitka se mjeri kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti iskazanog iznosa sredstava i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova (isključujući buduće kreditne gubitke koji još nisu nastali) koji su diskontovani po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog sredstva. Iskazani iznos sredstva se umanjuje kroz račun ispravke vrijednosti i iznos gubitka se priznaje u bilansu uspjeha.

Banka na datum obračuna obezvrjeđenja sve kredite kod kojih postoje neizmirena potraživanja po osnovu kamate starija od 90 dana, klasifikuje u kategoriju potraživanja za koju se svaki naredni obračun kamate knjiži kroz internu evidenciju banke i ne utiče na bilansne pozicije potraživanja i prihoda od kamate. Ova potraživanja se priznaju u prihode samo po osnovu naplate od klijenta.

Nakon akvizicije Banke od strane CKB, u julu 2019. godine, Banka je harmonizovala svoju metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u skladu sa MSFI 9 sa metodologijom CKB-a. Navedena usaglašena metodologija je validna od septembra 2019. godine. Banka koristi stope obezvrijeđenosti (coverage rates) po proizvodima i nivoe (stages) CKB-a za obračun kolektivne ispravke vrijednosti. Banka smatra ove parametre reprezentativnim i razumnim imajući u vidu proces integracije sa CKB-om, koji se očekuje u narednom periodu.

Uzimajući u obzir privremenu prirodu ove politike i ograničene resurse, u toku procesa integracije potpuna implementacija OTP standarda nije izvodljiva i ne bi bila praktična. Umjesto potpune primjene, Banka koristi CKB procenite rezervacija po proizvodu i stage-u, da bi dobila što približnije rezultate obračuna kolektivnog obezvrjeđenja potraživanja. Utvrđeno je da procenti rezervacija CKB u potpunosti predstavljaju razumno približavanje rezultatima potpune primjene metodologije za obračun kolektivnog obezvrjeđenja potraživanja iz sledećih razloga:

- procenti rezervacija CKB su rezultat potpune primjene OTP standarda,
- portfolio CKB, uzimajući u obzir veličinu, posebno u segmentu fizičkih lica koji predstavlja većinu kolektivno procijenjenog portfolija, dobar je predstavnik cjelokupnog tržišta,
- sličnosti između portfolija dvije banke,
- nemogućnosti nastavka korišćenja metodologije od Societe Generale Grupe zbog: izostanka podrške odgovornih iz Societe Generale Grupe risk odjeljenja (sektora zaduženih za modele itd), zastarjelih podataka koji su korišteni za dobijene i validirane procenite rezervacija, nedostatka odgovarajućih alata i slično.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)****3.7.1. Rezervisanja u skladu sa odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama**

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br.22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17, 86/18 i 42/19), krediti i druga aktiva izložena riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije:

- kategorija A (dobra aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene;
- kategorija B (aktiva sa posebnom napomenom) – sa podgrupama B1 i B2, u koje se klasifikuju stavke za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali koje zahtijevaju posebnu pažnju, jer bi potencijalni rizik ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate;
- kategorija C (substandardna aktiva) – sa podgrupama C1 i C2 za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu;
- kategorija D (sumnjiva aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost zajmoprimca, vrijednost i mogućnost realizacije sredstava obezbjeđenja, malo vjerovatna;
- kategorija E (gubitak) – u koju se klasifikuju stavke koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Na osnovu urađene klasifikacije za stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke, na mjesečnom nivou, Banka obračunava rezervacije za potencijalne gubitke, primjenom procenata iz sljedeće tabele:

Kategorija Rizika	% rezervisanja	Dani kašnjenja
A	-	<30
B1	2	31-60
B2	7	61-90
C1	20	91-150
C2	40	151-270
D	70	271-365
E	100	>365

Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke, obračunatog u skladu sa gore navedenom tabelom i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, izračunatog u skladu sa odredbama Odluke kojima se propisuje način vrednovanja stavki aktive primjenom MRS / MSFI.

Pozitivna razlika između obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravki vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, predstavlja potrebne rezerve za procijenjene gubitke.

3.8. Poslovni prostori, ostala fiksna aktiva i nematerijalna ulaganja

Poslovni prostori, ostala fiksna aktiva i nematerijalna ulaganja iskazani su na dan bilansa po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti i eventualno obezvrjeđenje. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Nakon inicijalnog priznavanja, sva fiksna aktiva i nematerijalna ulaganja, izuzev umjetničkih djela koja su vrednovana po fer vrijednosti, se iskazuju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i eventualne gubitke po osnovu umanjena vrijednosti sredstava. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8. Poslovni prostori, ostala fiksna aktiva i nematerijalna ulaganja (nastavak)**

Nakon inicijalnog priznavanja, umjetnička djela se iskazuju po fer vrijednosti. Revalorizacije rezerve se priznaju u kapitalu kao revalorizacije rezerve. Međutim, uvećanje vrijednosti se priznaje u bilansu uspjeha do iznosa umanjenja vrijednosti istog sredstva koje je prethodno priznato u bilansu uspjeha. Umanjenje vrijednosti se priznaje u bilansu uspjeha izuzev u dijelu kojim se umanjuje iznos postojeće revalorizacije rezerve formirane za to sredstvo.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost poslovnih prostora, ostale fiksne aktive i nematerijalnih ulaganja primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se u potpunosti otpiše u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

	<u>Stopa u %</u>
Nekretnine	3.3
Kompjuterska oprema	25.0
Bankomati	16.67
Namještaj i druga oprema	15.0
Klimatizacioni sistem	10.0
Vozila	25.0 /10.0
Nematerijalna ulaganja	20.0-30.0

Obračun amortizacije počinje kada se sredstva stave u upotrebu. Amortizacija se ne obračunava na umjetnička djela. Amortizacija na ulaganja u adaptaciju zakupljenih poslovnih prostora se obračunava u skladu sa rokom trajanja ugovora o zakupu.

U skladu sa članom 13 stav 6 Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG”, br. 80/04, 40/08, 86/09, 14/12, 61/13 i 55/16) vrijednost građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, odnosno opreme i aplikativnih softvera primjenom degresivnog metoda za cijeli period, bez obzira na datum aktivacije. Građevinski objekti pripadaju grupi I na koju se primjenjuje stopa od 5%, dok su ostala sredstva, oprema i aplikativni softveri, raspoređeni u grupe od II do V, na koje se primjenjuju stope od 15% do 30%.

3.9. Ispravka vrijednosti materijalne i nematerijalne imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Banke analizira vrijednosti po kojima je prikazana nematerijalna i materijalna imovina Banke. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrijeđenja. Ukoliko je nadoknativni iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti.

Gubitak po osnovu obezvrijeđenja vrijednosti imovine priznaje se kao rashod tekućeg perioda i iskazuje se u okviru ostalih poslovnih rashoda. Ako naknadno dođe do situacije da gubitak zbog obezvrijeđenja priznat u ranijim godinama ne postoji ili se smanjio, vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njegovoj naknativnoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvrijeđivanja sredstava.

3.10. Rezervisanja za potencijalne obaveze

Rezervisanja se priznaju kada Banka ima važeću zakonsku ili izvedenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja, kada postoji velika vjerovatnoća da će za podmirenje obaveze biti potreban odliv sredstava i kada je iznos obaveza pouzdano procijenjen.

Rezervisanje se odmjerava po sadašnjoj vrijednosti očekivanih izdataka za izmirenje obaveze, primjenom diskontne stope koja odražava tekuću tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca.

Rezervisanja se razmatraju na datum svakog Bilansa stanja i prilagođavaju tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji predstavlja ekonomske koristi biti potreban za namirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko Bilansa uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Naknade zaposlenima

Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina ili drugih dugoročnih naknada zaposlenima

U skladu sa Kolektivnim ugovorom, Banka je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 6 prosječnih neto zarada zaposlenih u Banci koja važi u mjesecu u kojem se vrši isplata. Istovremeno, zaposlenom se povodom 10, 20 i 30 godina rada u Banci isplaćuje jubilarne nagrade i to:

- za 10 godina rada - jedna najniža cijena rada u Banci,
- za 20 godina rada - dvije najniže cijene rada u Banci,
- za 30 godina rada - tri najniže cijene rada u Banci.

U finansijskim izvještajima Banke na dan 31. decembra 2019. godine izvršeno je rezervisanje za otpremnine i jubilarne nagrade na osnovu procjene iznosa rezervisanja od strane aktuara i fer vrijednosti planskih sredstava i novčanih tokova u 2019. godini i 2018. godini respektivno, koji je pripremljen po osnovu procijenjene sadašnje vrijednosti sredstava za otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade zaposlenima nakon ispunjenih uslova, korišćenjem metode kreditiranja projektovane jedinice.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.12. Finansijske obaveze - Obaveze po kreditima**

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za nastale troškove transakcije. Obaveze za kredite se naknadno iskazuju po amortizovanoj cijeni. Sve razlike između ostvarenog priliva (umanjenoj za troškove transakcije) i vrijednosti otplata, priznaju se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.13. Pravična (fer) vrijednost

Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja predviđaju objelodanjivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske izvještaje. Za navedene potrebe, pravična (fer) vrijednost je definisana kao iznos za koji se neko sredstvo može razmijeniti, ili obaveza izmiriti, u transakciji između dobro obaviještenih i voljnih strana, međusobno suočenih. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i pravične (fer) vrijednosti.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi objelodanjeni u finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izveštavanja u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izveštavanje banaka. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se ispravka vrijednosti na osnovu odluke rukovodstva Banke.

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA**4.1. Uvod**

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Sektor za upravljanje rizicima je odgovoran za praćenje izloženosti Banke kreditnom i tržišnom riziku o čemu se mjesečno izvještava Odbor direktora. Pored toga, praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima je u nadležnosti Komiteta za upravljanje kreditnim rizikom, Komiteta za operativne rizike i Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

4.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik da pojedina potraživanja Banke neće biti potpuno naplaćena pod uslovima pod kojima su prvobitno odobrena, odnosno nemogućnost i/ili nespremnost dužnika da izmiri svoje obaveze u skladu sa odredbama ugovora.

Primarna izloženost Banke kreditnom riziku nastaje putem kredita i plasmana. Banka odobrava kredite u saglasnosti sa poslovnom politikom, usaglašavajući rokove dospijea odobrenih kredita i politiku kamatnih stopa sa namjenom kredita i kreditnom sposobnošću svojih dužnika.

Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke procijenjene na dan izvještaja o finansijskom položaju. Značajne promjene u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine osnov kreditnog portfolija Banke, mogle bi dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan izvještaja o finansijskom položaju. Stoga rukovodstvo Banke oprezno upravlja izloženošću kreditnom riziku.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom**

Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su stalne kontrole.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Upravljanje izloženosti kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze po osnovu kamate i glavnice.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose kreditni rizik. Dokumentarni i komercijalni akreditivi – koji predstavljaju pismenu izjavu o obavezama Banke preuzetom u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlašćenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima – su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa MSFI 9

Za potrebe finansijskog izvještavanja, Banka primjenjuje model očekivanog kreditnog gubitka za obračun rashoda po osnovu obezvrjeđenja finansijske imovine.

U svrhu procjenjivanja kreditnih gubitaka, izloženosti se klasifikuju u jednu od sljedećih faza:

- 1) izloženosti u kojima još uvijek nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika i za koje se korekcije vrijednosti ili rezervisanja za kreditne gubitke mjere na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka tokom perioda od 12 mjeseci (faza 1);
- 2) izloženosti u kojima je kreditni rizik značajno porastao u periodu od inicijalnog priznavanja do datuma izvještavanja i za koje se korekcije vrijednosti ili rezervisanja za kreditne gubitke mjere na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka tokom cjelokupnog vijeka trajanja (faza 2);
- 3) izloženosti u situaciji neplaćanja (faza 3).

Prilikom klasifikacije izloženosti u fazu 1, 2 ili 3, banka ne uzima u obzir kolaterale koji služe kao sredstvo obezbjeđenja.

Na kvartalnoj osnovi potrebno je procijeniti da li postoji objektivni razlog za obezvređivanje izloženosti ili grupe izloženosti. Ako se ne radi o takvim izloženostima, Banka klasifikuje izloženosti po inicijalnom priznavanju u fazi 1. Nakon naknadnog mjerenja, banka procjenjuje da li je kreditni rizik izloženosti u periodu od inicijalnog priznavanja do datuma izvještavanja značajno porastao. Ako kreditni rizik nije značajno uvećan ili u slučaju izloženosti malom kreditnom riziku, izloženost ostaje u fazi 1. Ako je kreditni rizik znatno porastao i izloženost nije još definisana kao neplaćena, banka klasifikuje izloženost u fazu 2.

Izloženost niskom kreditnom riziku, u skladu sa standardom, se smatra u slučaju kad klijent ima jak kapacitet da ispuni svoje ugovorne obaveze, i da eventualne nepovoljne promjene u ekonomskim i poslovnim uslovima na duži rok mogu, ali ne moraju nužno, smanjiti sposobnost klijenta da ispuni svoje ugovorne obaveze, sve nezavisno od kolaterala koji pokriva navedenu izloženost.

Za fazu 3, očekivani gubici se priznaju onda kada postoji dokaz o specifičnom događaju koji je izazvao gubitak. Takvi događaji uključuju sledeće:

- kršenje ugovora, uključujući kašnjenje u plaćanju,
- davanje posebnih pogodnosti usled finansijskih poteškoća dužnika,
- izvjesno je da će nad dužnikom biti pokrenut stečajni postupak, postupak reorganizacije ili drugi slični postupak,
- i druge slične događaje koji ukazuju da je došlo do smanjenja očekivanih novčanih priliva.

Ukoliko Banka procijeni da se desio događaj koji negativno utiče na očekivane novčane tokove, izloženost se reklasifikuje iz zdravih u loše kredite/izloženosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama**

	U hiljadama EUR	
	<u>31.12.2019.</u>	<u>31.12.2018.</u>
Bilansne stavke		
Kreditni i potraživanja od banaka	6,671	15,848
Kreditni i potraživanja od klijenata*	449,122	401,735
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	1,868	2,069
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	30,544
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	5,345
Ostala sredstva	<u>1,213</u>	<u>998</u>
	<u>458,874</u>	<u>456,539</u>
Vanbilansne stavke		
Finansijske garancije	23,331	22,590
Činidbene garancije	27,328	27,670
Nepokriveni akreditivi	1,016	714
Nepovučene kreditne linije	<u>50,348</u>	<u>61,057</u>
	<u>102,023</u>	<u>112,031</u>
Ukupna izloženost kreditnom riziku	<u>560,897</u>	<u>568,570</u>

*Maksimalna izloženost kreditnom riziku za kredite i potraživanja od klijenata ne uključuje razgraničenu naknadu u iznosu od EUR 2,028 hiljada (2018: EUR 1,834 hiljade)

Pregled aktive

	31. decembar 2019.		
	<u>Bruto izloženost</u>	<u>Ispravka vrijednosti</u>	<u>Neto izloženost</u>
I Bilansne stavke			
Kreditni i potraživanja od banaka	6,671	-	6,671
Kreditni i potraživanja od klijenata*	449,122	(21,416)	427,706
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	1,868	-	1,868
Ostala sredstva	<u>1,213</u>	<u>(199)</u>	<u>1,014</u>
	<u>458,874</u>	<u>(21,615)</u>	<u>437,259</u>
II Vanbilansne stavke			
Date garancije i nepokriveni akreditivi	51,675	(1,048)	50,627
Preuzete neopozive obaveze - po odobrenim, a neiskorišćenim i okvirnim kreditima i plasmanima	50,348	(1,143)	49,205
Ukupno	<u>102,023</u>	<u>(2,191)</u>	<u>99,832</u>

*Maksimalna izloženost kreditnom riziku za kredite i potraživanja od klijenata ne uključuje razgraničenu naknadu u iznosu od EUR 2,028 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)****Pregled aktive**

			31. decembar 2018.
	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost
I Bilansne stavke			
Kredit i potraživanja od banaka	15,848	-	15,848
Kredit i potraživanja od klijenata*	401,735	(20,132)	381,603
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	2,069	-	2,069
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat**	30,544	-	30,544
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	5,345	(75)	5,270
Ostala sredstva	998	(177)	821
	<u>456,539</u>	<u>(20,384)</u>	<u>436,155</u>
II Vanbilansne stavke			
Date garancije i nepokriveni akreditivi	50,974	(1,392)	49,582
Preuzete neopozive obaveze - po odobrenim, a neiskorišćenim i okvirnim kreditima i plasmanima	61,057	(1,542)	59,515
Ukupno	<u>112,031</u>	<u>(2,934)</u>	<u>109,097</u>

*Maksimalna izloženost kreditnom riziku za kredite i potraživanja od klijenata ne uključuje razgraničenu naknadu u iznosu od EUR 1,834 hiljade.

**Ispravka vrijednosti za hartije od vrijednosti u iznosu od EUR 431 hiljadu koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat se knjiži na kapitalu

Izloženost kreditnom riziku se djelimično kontroliše pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama, potraživanjima i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti i
- polise osiguranja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)**

	U hiljadama EUR					
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno, bruto	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno, neto
31. decembar 2019. godine						
Stambeni krediti	83,965	500	888	85,353	(915)	84,438
Potrošački krediti	127,016	847	2,891	130,754	(2,357)	128,397
Kreditne kartice	1,645	97	185	1,927	(230)	1,697
Namjenski krediti	19,704	342	1,744	21,790	(1,430)	20,360
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	247	12	38	297	(27)	270
Kreditni malim preduzećima	18,972	6,721	2,231	27,924	(2,613)	25,311
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	81,972	25,875	8,185	116,032	(11,057)	104,975
Kreditni Vladi i opštinama	62,327	-	-	62,327	(1,427)	60,900
Ostali plasmani	174	30	-	204	(7)	197
	<u>396,022</u>	<u>34,424</u>	<u>16,162</u>	<u>446,608</u>	<u>(20,063)</u>	<u>426,545</u>

	U hiljadama EUR					
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno, bruto	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno, neto
31. decembar 2018. godine						
Stambeni krediti	71,304	933	656	72,893	(582)	72,311
Potrošački krediti	124,293	2,658	2,425	129,376	(2,350)	127,026
Kreditne kartice	1,761	140	156	2,057	(167)	1,890
Namjenski krediti	21,274	708	1,831	23,813	(1,099)	22,714
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	324	15	35	374	(11)	363
Kreditni malim preduzećima	21,149	7,268	2,436	30,853	(3,102)	27,751
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	80,822	27,942	9,426	118,190	(11,005)	107,185
Kreditni Vladi i opštinama	20,318	-	-	20,318	(286)	20,032
Ostali plasmani	1,239	-	-	1,239	(18)	1,221
	<u>342,484</u>	<u>39,664</u>	<u>16,965</u>	<u>399,113</u>	<u>(18,620)</u>	<u>380,493</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive**

Tabele u nastavku analiziraju pregled kretanja izloženosti po pojedinim stavkama aktive:

Kreditni i potraživanja od klijenata	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2018. godine					401,73
	343,382	39,875	18,478	-	5
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	3,232	(3,257)	(658)	-	(683)
-Prelazak u stage 2	(4,018)	3,256	(54)	-	(816)
-Prelazak u stage 3	(1,562)	(1,020)	2,160	-	(422)
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	(40,556)	(3,323)	(1,623)	-	(45,502)
Nova finansijska sredstva	185,535	13,651	1,012	-	200,198
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(88,906)	(14,634)	(1,848)	-	(105,388)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2019. godine	397,107	34,548	17,467	-	449,122
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2019. godine	2,796	5,345	13,275	-	21,416
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2018. godine	30,544	-	-	-	30,544
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 2	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 3	-	-	-	-	-
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	-	-	-	-	-
Nova finansijska sredstva	-	-	-	-	-
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(30,544)	-	-	-	(30,544)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2019. godine	-	-	-	-	-
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2019. godine	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive (nastavak)**

Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2018. godine	5,345	-	-	-	5,345
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 2	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 3	-	-	-	-	-
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	-	-	-	-	-
Nova finansijska sredstva	-	-	-	-	-
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(5,345)	-	-	-	(5,345)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2019. godine	-	-	-	-	-
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2019. godine	-	-	-	-	-

a) Obezvrjedjenje kredita i plasmana

Obezvrjedjenje kredita i potraživanja od clijenata	U hiljadama EUR				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	2,611	4,324	13,197	-	20,132
Promene u ispravci vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	56	(262)	(252)		(458)
-Prelazak u stage 2	(243)	301	(19)		39
-Prelazak u stage 3	(37)	(106)	1,388		1,245
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	(749)	(123)	(638)		(1,510)
Nova finansijska sredstva	2,626	2,435	403		5,464
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(1,468)	(1,224)	(804)		(3,496)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2019. godine	2,796	5,345	13,275		21,416

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive (nastavak)****a) Obezvrjedjenje kredita i plasmana (nastavak)****Obezvrjedjenje hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat**

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	431	-	-	-	431
Promene u ispravci vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 2	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 3	-	-	-	-	-
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	-	-	-	-	-
Nova finansijska sredstva	-	-	-	-	-
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(431)	-	-	-	(431)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2019. godine	-	-	-	-	-

Obezvrjedjenje hartija od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	75	-	-	-	75
Promjene u ispravci vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 2	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 3	-	-	-	-	-
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	-	-	-	-	-
Nova finansijska sredstva	-	-	-	-	-
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(75)	-	-	-	(75)
Ispravka vrednosti na 31. decembar 2019. godine	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive (nastavak)****b) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja**

	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Ukupno do visine plasmana koji su obezbijeđeni tim sredstvima	<u>217,146</u>	<u>225,691</u>
Depoziti	1,668	2,117
Zaloga	5,508	8,109
Hipoteke	194,827	188,902
Garancije	<u>15,143</u>	<u>26,563</u>
Ukupno	<u>217,146</u>	<u>225,691</u>
	U hiljadama EUR	
Za grupno procijenjene plasmane do visine plasmana koji su obezbijeđeni tim sredstvima	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Depoziti	1,668	2,117
Zaloga	5,508	8,059
Hipoteke	186,049	179,574
Garancije	<u>15,143</u>	<u>26,563</u>
Ukupno	<u>208,368</u>	<u>216,313</u>
	U hiljadama EUR	
Za individualno procijenjene plasmane do visine plasmana koji su obezbijeđeni tim sredstvima	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Depoziti	-	-
Zaloga	1	50
Hipoteke	8,777	9,328
Garancije	<u>-</u>	<u>-</u>
Ukupno	<u>8,778</u>	<u>9,378</u>

Banka kao predmet hipoteke uzima nepokretnosti čija vrijednost, po procjeni ovlašćenih procjenitelja, uobičajeno treba biti veća minimum 25% od iznosa plasmana, osim ako pojedinim odlukama nije definisano drugačije. Nekretnine koje se uzimaju kao kolateral su stambeni prostori, porodične stambene zgrade, poslovni objekti, poslovni prostori i zemljište zavisno od lokacije i njegove buduće namjene.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****4.2. Kreditni rizik (nastavak)****4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive (nastavak)****c) Restruktuirani krediti i plasmani**

Banka je zajmoprimcu restrukturirala kredit ako je, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:

- produžila rok otplate za glavnice ili kamatu,
- smanjila kamatnu stopu na odobreni kredit,
- smanjila iznos duga, glavnice ili kamate ili
- napravila druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca.

Prilikom restrukturiranja kredita Banka vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restrukturiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita.

Banka na 31.12.2019. godine ima EUR 6,799 hiljada restrukturiranih kredita (2018: EUR 6,395 hiljada).

d) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku, bez umanjena za ispravku vrijednosti, je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR				
	Crna Gora	Evropska Unija i Švajcarska	SAD i Kanada	Ostalo	Ukupno
Kreditni i potraživanja od banaka	-	6,658	-	13	6,671
Kreditni i potraživanja od klijenata	449,108	7	-	7	449,122
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koje se ne drže radi trgovanja	1,856	-	-	12	1,868
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	-	-
Ostala sredstva	1,213	-	-	-	1,213
31. decembar 2019. godine	452,177	6,665	-	32	458,874
31. decembar 2018. godine	440,661	12,201	3,639	38	456,539

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive (nastavak)

e) Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima izloženosti Banke kreditnom riziku, bez umanjenja za ispravku vrijednosti je prikazana u sljedećoj tabeli:

	Finansije	Transport saobraćaj i tele- komunikacij e	sluge, turizam ugostiteljstvo	Trgovina	Građe- Vinarstv o	Ruda- rstvo	Admini- stracija	Saobraćaj i skladištenje	Poljopri- vreda, lov i ribolov	Proizv- odnja	Ostalo	Fizička lica	Ukupno
Kreditni i potraživanja od banaka	6,671	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.671
Kreditni i potraživanja od clijenata*	6,618	3,362	8,942	78,864	17,978	3,997	65,076	2,230	6,746	7,215	5,781	239,799	446,608
Vlasničke hartije od vrijednosti po FV kroz bilans uspjeha	80	-	1	-	-	-	-	-	-	1,787	-	-	1,868
Dužničke hartije od vrijednosti po FV kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dužničke hartije od vrijednosti po amortizovanom trošku	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamatna potraživanja i vremenska razgraničenja kamata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,514
Ostala potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,213
31. decembar 2019. godine	13,369	3,362	8,943	78,864	17,978	3,997	65,076	2,230	6,746	9,002	5,781	239,799	458,874
31. decembar 2018. godine	22,537	4,136	8,989	75,802	24,676	3,593	58,174	2,947	7,447	10,181	6,291	228,146	456,539

* Kreditni i potraživanja od clijenata uključuju glavnice kredita i potraživanja za faktoring (napomena 15)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.5. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

	U hiljadama EUR			
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
31. decembar 2019. godine				
Do 1 godine	34,072	12,652	554	47,278
Od 1 do 5 godina	16,123	37,000	462	53,585
Preko 5 godina	153	1,007		1,160
	50,348	50,659	1,016	102,023

	U hiljadama EUR			
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
31. decembar 2018. godine				
Do 1 godine	51,100	13,105	502	64,707
Od 1 do 5 godina	9,830	36,150	212	46,192
Preko 5 godina	127	1,005		1,132
	61,057	50,260	714	112,031

Tabele u nastavku analiziraju pregled kretanja izloženosti po stavkama vanbilansa:

Vanbilansne stavke: date garancije i nepokriveni akreditivi	U hiljadama EUR				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2018. godine	43,577	6,841	556	-	50,974
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 2	(27)	27	-	-	-
-Prelazak u stage 3	-	(280)	280	-	-
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	(996)	(278)	(178)	-	(1,452)
Nova finansijska sredstva	22,237	4,710	31	-	26,978
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(19,970)	(4,477)	(378)	-	(24,825)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2018. godine	44,821	6,543	311	-	51,675
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2019. godine	258	713	77	-	1,048

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
4.2. Kreditni rizik (nastavak)
4.2.5. Vanbilansna evidencija (nastavak)
Vanbilansne stavke: preuzete neopozive obaveze - po odobrenim, a neiskorišćenim i okvirnim kreditima i plasmanima

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2018. godine	54,881	6,115	61	-	61,057
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti:					
-Prelazak u stage 1	62	(39)	(11)		12
-Prelazak u stage 2	(17)	16	(3)		(4)
-Prelazak u stage 3	(20)	(2)	14		(8)
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	732	(23)	-		709
Nova finansijska sredstva	40,430	3,028	33		43,491
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(48,909)	(5,960)	(40)		(54,909)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2019. godine	47,159	3,135	54		50,348
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2019. godine	639	476	28	-	1,143

Obezvrjeđenje vanbilansnih stavki: date garancije i nepokriveni akreditivi

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	525	530	337	-	1,392
-Prelazak u stage 1	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 2	(0)	4	-	-	4
-Prelazak u stage 3	-	(30)	71	-	41
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	(159)	32	(146)	-	(273)
Nova finansijska sredstva	134	507	6	-	647
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(242)	(330)	(191)	-	(763)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2019. godine	258	713	77	-	1,048

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
4.2. Kreditni rizik (nastavak)
4.2.5. Vanbilansna evidencija (nastavak)
Obezvrjeđenje vanbilansnih stavki: preuzete neopozive obaveze - po odobrenim, a neiskorišćenim i okvirnim kreditima i plasmanima

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	849	652	41		1,542
-Prelazak u stage 1	1	(4)	(10)		(13)
-Prelazak u stage 2	-	2	(2)		-
-Prelazak u stage 3	-	-	10		10
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	32	1	-		33
Nova finansijska sredstva	542	460	13		1,015
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(785)	(635)	(24)		(1,444)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2019. godine	639	476	28		1,143

4.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizik je rizik da će fer vrijednost ili očekivani budući gotovinski tokovi finansijskih instrumenata fluktuirati, usljed promjena tržišnih varijabli kao što su kamatne stope i devizni kursevi. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mijenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

4.3.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembra 2019. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva	4,036	512	794	234	5,576
Obaveze u devizama	4,029	517	752	168	5,466
Neto otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2019. godine	7	(5)	42	66	110
- 31. decembra 2018. godine	13	(13)	8	42	50
% osnovnog kapitala:					
- 31. decembra 2019. godine	0,01%	(0,01)%	0,07%	0,12%	0,19%
- 31. decembra 2018. godine	0,03%	(0,03)%	0,02%	0,08%	0,10%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik kamatne stope je rizik fluktuacija u kamatnoj margini usled kretanja (volatilnosti) kamatnih stopa na tržištu.

Rizik nastaje usled nepoklapanja (mismatch) između kamatnih stopa u aktivi i pasivi, a usled nepoklapanja dospijeća izvora i korišćenja sredstava po pitanju datuma ponovnog utvrđivanja kamatne stope.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2019. godine:

	U hiljadama EUR		
	Kamatonosno	Nekamatonosno	Ukupno
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	71,501	24,382	95,883
Kredit i potraživanja od banaka	6,268	403	6,671
Kredit i potraživanja od klijenata*	446,608	-	446,608
Hartije od vrijednosti koje se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	1,868	1,868
Hartije od vrijednosti koje se vode po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-
Hartije od vrijednosti koje se vode po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-
Ukupno sredstva	524,377	26,653	551,030
OBAVEZE			
Depoziti klijenata	310,236	46,380	356,616
Pozajmljena sredstva od banaka	71,643	-	71,643
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	30,836	-	30,836
Ukupno obaveze	412,715	46,380	459,095
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2019. godine	111,662	(19,727)	91,935
- 31. decembar 2018. godine	108,457	(27,655)	80,802

* Kredit i potraživanja od klijenata uključuju glavnice kredita i potraživanja za faktoring (Napomena 15)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
4.3. Tržišni rizik (nastavak)
4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje izloženost riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2019. godine. Sredstva i obaveze su prikazane po datumu ponovnog određivanja kamate ili datumu dospijanja u zavisnosti od toga koji je datum raniji:

	U hiljadama EUR					
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
Osjetljiva aktiva						
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	71,501	-	-	-	-	71,501
Kredit i potraživanja od banaka	6,268	-	-	-	-	6,268
Kredit i potraživanja od klijenata*	39,394	95,245	95,879	43,464	172,626	446,608
Hartije od vrijednosti koje se vode po FV kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti koje se vode po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	-	-	-
Ukupno	117,163	95,245	95,879	43,464	172,626	524,377
	22.34%	18.16%	18.28%	8.29%	32.92%	
% od ukupne kamatonosne aktive						100%
Osjetljiva pasiva						
Depoziti klijenata	214,739	17,811	26,229	37,467	13,990	310,236
Pozajmljena sredstva od banaka	-	71,643	-	-	-	71,643
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	1,455	7,487	863	21,031	30,836
Ukupno	214,739	90,909	33,716	38,330	35,021	412,715
% od ukupne kamatonosnih obaveza	52.03%	22.03%	8.17%	9.29%	8.49%	100%
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:						
- 31. decembra 2019. godine	(97,576)	4,336	62,163	5,134	137,605	111,662
- 31. decembra 2018. godine	(57,778)	10,481	5,157	6,737	143,860	108,457
Kumulativni GAP:						
- 31. decembra 2019. godine	(97,576)	(93,240)	(31,077)	(25,943)	111,662	
- 31. decembra 2018. godine	(57,778)	(47,297)	(42,140)	(35,403)	108,457	

* Kredit i potraživanja od klijenata uključuju glavnice kredita i potraživanja za faktoring (Napomena 15).

Tabela izloženosti riziku od promjene kamatnih stopa uključuje stavke aktive osjetljive na promjene kamatnih stopa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Imajući u vidu strukturu gapova, ne samo sa aspekta obima, već i nivoa kamatnih stopa i njihove osjetljivosti na promjene tržišnih stopa (npr. depoziti po viđenju imaju nizak nivo korelacije sa promjenom tržišnih stopa), trenutna pozicija Banke u pogledu gapova kamatne stope je prihvatljiva, odnosno nema potrebe za posebnim/dodatnim akcijama u cilju ispravljanja/smanjivanja gapa. Ovaj zaključak je zasnovan na scenario analizi uticaja koji bi šokovi promjene kamatne stope imali na prihod banke, a koji pokazuje veoma nizak negativan uticaj na prihod u slučaju pada tržišnih stopa, kao i visok potencijal rasta prihoda u slučaju rasta kamatnih stopa. Kao što je navedeno, ovakav ishod je u najvećoj mjeri posledica okruženja niskih kamatnih stopa, neosjetljivosti depozita po viđenju i visokog udjela portfolija kredita sa varijabilnom stopom i "floor"-om (pragom kamatnih stopa), kao i generalno niskih gapova obima koje banka ima. U svakom slučaju, banka će nastaviti da održava gapove kamatne stope na trenutnom/prihvatljivom nivou i, u saradnji sa OTP grupom, nastaviti dalji razvoj metodologije upravljanja rizikom kamatnih stopa (planirano je uvođenje novog metodološkog principa do kraja 2020. godine).

4.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

4.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Rizik likvidnosti može imati dva pojavna oblika:

- 1) rizik nemogućnosti ispunjenja finansijskih obaveza, ili
- 2) rizik finansiranja ili rizik spreda likvidnosti kao rizik da će buduće potrebe refinansiranja umanjiti projektovanu marginu ili nepostojanje dovoljnog kapaciteta za buduće investiranje.

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva sa transakcionih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstva da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti, a na osnovu odgovarajućih modela na bazi istorijskih podataka, kao i razmjenom informacija sa klijentima po pitanju njihovih namjera kada su reoročenja i raskidi ugovora o depozitima u pitanju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	U hiljadama EUR	
						Preko 5 godina	Ukupno
Finansijska aktiva u bilansu stanja							
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	81,942	-	-	-	13,942	-	95,884
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	67,999	-	-	-	-	-	67,999
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	13,943	-	-	-	13,942	-	27,885
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	25,501	16,981	34,543	53,564	197,042	104,802	432,433
Potraživanja od banaka (sredstva kod banaka)	6,671	-	-	-	-	-	6,671
Kredit i potraživanja od klijenata* hartije od vrijednosti	20,561	17,796	36,193	56,135	206,379	109,544	446,608
Ostala finansijska sredstva	84	-	-	-	-	-	84
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	(1,815)	(815)	(1,650)	(2,571)	(9,337)	(4,742)	(20,930)
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	-	-	-	-
hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	-	-	-	-	-	1,868	1,868
hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	1,868	1,868
Ukupno :	109,258	17,796	36,193	56,135	220,321	111,412	551,115
Finansijske obaveze u bilansu stanja							
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	58,970	135,093	50,467	70,314	105,650	38,601	459,752
Depoziti klijenata	58,970	62,340	49,652	68,590	83,915	33,149	356,616
kredit banaka i centralnih banaka	-	71,643	-	-	-	-	71,643
kredit klijenata, koji nijesu banke	-	1,110	815	1,724	21,735	5,452	30,836
Kamate i vremenska razgraničenja	657	-	-	-	-	-	657
Ostale obaveze	11,167	-	-	50	1	-	11,218
Ukupno:	70,137	135,093	50,467	70,364	105,651	38,601	470,313

* Kredit i potraživanja od klijenata uključuju glavnice kredita i potraživanja za faktoring (Napomena 15)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)
4.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2019. godine	39,121	(117,297)	(14,274)	(14,229)	114,670	72,811	80,802
- 31. decembra 2018. godine	7,826	(39,070)	(12,363)	(29,635)	59,904	94,064	80,726
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2019. godine	39,121	(78,176)	(92,450)	(106,679)	7,991	80,802	
- 31. decembra 2018. godine	7,826	(31,244)	(43,607)	(73,242)	(13,338)	80,726	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2019. godine	8,32%	(16,62%)	(19,66%)	(22,68%)	1,70%	17,18%	
- 31. decembra 2018. godine	1.72%	(6.87%)	(9.59%)	(16.10%)	(2.93%)	17.75%	

Tabela ročne usklađenosti po očekivanom roku dospjeća ne uključuje vremenska razgraničenja u skladu sa izvještavanjem prema Centralnoj banci Crne Gore.

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2019. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospjeća sredstava i obaveza po pojedinim gapovima, koje je u visini odstupanja u okviru interno propisanih limita. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Na dan 31. decembra 2019. godine, depoziti po viđenju u gore navedenoj tabeli su prikazani na osnovu očekivanih dospjeća korišćenjem modela baziranom na istorijskim podacima Banke.

Na 31.12.2019, gep 181 – 365 dana je bio ispod definisanog limita od +/-20% (-22,7%) usljed prodaje EUR 30.5 miliona obveznica i odobravanja kredita Ministarstvu finansija sa grejs periodom od 2 godine. Banka u ovom slučaju neće preduzimati dodatne mjere za regulisanje ovog gepa.

Kumulativni gepovi su negativni nakon mjesec dana, ali je negativan gep u okviru propisanih limita. Naime, gepovi se kreiraju, između ostalog, i modeliranjem odliva depozita po viđenju (kao najznačajnije stavke pasive) – koji i najviše doprinose pojavi negativnih gepova pored pretpostavke o odlivu svih dospjelih oročenih depozita.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.4.2. Ročna uskladenost finansijske aktive i finansijskih obaveza prema preostalom roku dospijeća

	U hiljadama EUR						
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Finansijska aktiva u bilansu stanja							
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	81,942	-	-	-	13,942	-	95,884
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	67,999	-	-	-	-	-	67,999
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	13,943	-	-	-	13,942	-	27,885
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	25,905	17,330	35,254	54,666	198,478	100,800	432,433
potraživanja od banaka (sredstva kod banaka)	6,671	-	-	-	-	-	6,671
Kredit i potraživanja od klijenata*	20,965	18,145	36,904	57,237	207,815	105,542	446,608
Ostala finansijska sredstva hartije od vrijednosti	84	-	-	-	-	-	84
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	(1,815)	(815)	(1,650)	(2,571)	(9,337)	(4,742)	(20,930)
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	-	-	-	-
hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	-	-	-	-	-	1,868	1,868
hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	1,868	1,868
ostala finansijska sredstva	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno:	109,662	18,145	36,904	57,237	221,757	107,410	551,115
Finansijske obaveze u bilansu stanja							
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	344,371	79,812	5,692	2,262	22,164	5,452	459,753
depoziti klijenata	343,714	7,059	4,877	538	429	-	356,617
kredit banaka i centralnih banaka	-	71,643	-	-	-	-	71,643
kredit klijenata, koji nijesu banke	-	1,110	815	1,724	21,735	5,452	30,836
kamate i vremenska razgraničenja	657	-	-	-	-	-	657
Ostale obaveze	11,167	-	-	50	1	-	11,218
Ukupno:	354,881	79,812	5,692	2,312	22,165	5,452	470,314

* Kredit i potraživanja od klijenata uključuju glavnice kredita i potraživanja za faktoring (Napomena 15)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)****4.4.2. Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza prema preostalom roku dospijeća (nastavak)**

	U hiljadama EUR						Ukupno
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2019. godine	(245,219)	(61,667)	31,212	54,925	199,592	101,958	80,801
- 31. decembra 2018. godine	(304,016)	23,910	31,708	50,473	161,893	116,759	80,727
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2019. godine	(245,219)	(306,886)	(275,674)	(220,749)	(21,157)	80,801	
- 31. decembra 2018. godine	(304,016)	(280,106)	(248,398)	(197,925)	(36,032)	80,727	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2019. godine	(52,14%)	(65,25%)	(58,61%)	(46,94%)	(4,50%)	17,18%	
- 31. decembra 2018. godine	(66,84%)	(61,58%)	(54,61%)	(43,51%)	(7,92%)	17,75%	

Tabela ročne usklađenosti prema preostalom roku dospijeća ne uključuje vremenska razgraničenja u skladu sa izvještavanjem prema Centralnoj banci Crne Gore.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

	Knjigovodstvena vrijednost		U hiljadama EUR Fer vrijednost	
	2019.	2018.	2019.	2018.
Finansijska sredstva				
Kredit i potraživanja od banaka	6,671	15,848	6,671	15,848
Kredit i potraživanja od klijenata	425,678	379,769	425,678	379,769
Hartije od vrijednosti koje se vode po FV kroz ostali ukupni rezultat	-	30,544	-	30,544
Hartije od vrijednosti koje se vrednuju po FV kroz BU	1,868	2,069	1,868	2,069
Hartije od vrijednosti koje se vode po amortizovanoj vrijednosti	-	5,270	-	5,270
Ostala sredstva	1,014	821	1,014	821
Finansijske obaveze				
Depoziti klijenata	357,211	385,936	357,211	385,936
Pozajmljena sredstva od banaka	71,643	30,000	71,643	30,000
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	30,898	39,692	30,898	39,692
Ostale obaveze	9,882	3,375	9,882	3,375

Pravična vrijednost finansijskih instrumenata je iznos za koji sredstva mogu biti prodana, ili obaveze izmirene, između obaviještenih voljnih učesnika u toku trajanja nezavisne transakcije. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene pravične tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

Prilikom procjene pravične vrijednosti finansijskih instrumenata za koje se može utvrditi ovakva vrijednost primijenjeni su sljedeći metodi i pretpostavke:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

a) Krediti i plasmani bankama

Potraživanja od drugih banaka obuhvataju međubankarske plasmane i pozicije u procesu naplate.

Pravična vrijednost plasmana sa varijabilnom kamatnom stopom i prekonoćnih depozita je približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava iskazanoj na dan izvještaja o finansijskoj poziciji.

b) Krediti i avansi klijentima

U cilju utvrđivanja pravične vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima.

Rukovodstvo Banke smatra da kamatne stope Banke ne odstupaju značajno od preovlađujućih tržišnih kamatnih stopa u bankarskom sektoru Crne Gore, te shodno tome pravična vrijednost kredita klijentima obračunata kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom važećih tržišnih stopa, odnosno prosječnih ponderisanih kamatnih stopa za bankarski sektor, ne odstupa značajno od iskazanih knjigovodstvenih vrijednosti kredita na dan izvještaja o finansijskom položaju. Po mišljenju rukovodstva, iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

c) Hartije od vrijednosti po amortizovanom trošku

Pravična vrijednost hartija od vrijednosti po amortizovanom trošku je zasnovana na tržišnim cijenama. Ukoliko informacije o tržišnim cijenama nisu raspoložive, koriste se tržišne cijene kotiranih hartija od vrijednosti sa sličnim karakteristikama.

d) Depoziti i obaveze po kreditima

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospijeća kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena pravična vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti.

Procijenjena fer vrijednost kamatonosnih depozita sa fiksnom kamatnom stopom i preostalim rokom dospijeća preko godinu dana, bez navedene tržišne cijene bazira se na diskontovanom toku gotovine primjenom važeće kamatne stope na nove obaveze sa sličnim preostalim dospijećem. Prema mišljenju rukovodstva kamatne stope Banke su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja u datim okolnostima najvjerodostojnije odražava pravičnu vrijednost navedenih finansijskih instrumenata.

Za pravičnu vrijednost obaveza po kreditima sa varijabilnom kamatnom stopom pretpostavka je da aproksimira knjigovodstvenoj vrijednosti ovih obaveza na dan izvještavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)***e) Hijerarhija fer vrijednosti*

MSFI 7 definiše hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su unosi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi unosi odlikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; unosi koji nisu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Banke. Ove dvije vrste unosa stvorile su sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti:

- Nivo 1 – Kotirane vrijednosti (nekorigovane) na aktivnom tržištu istih sredstava i obaveza. Ovaj nivo uključuje kotirane instrumente kapitala.
- Nivo 2 – Unosi koji ne predstavljaju kotirane vrijednosti uključene u Nivo 1, a koji su raspoloživi i tiču se datog sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. u vidu cijena/vrijednosti) ili indirektno (u vidu zaključaka na osnovu cijena/vrijednosti).
- Nivo 3 – Unosi za sredstva i obaveze koji nisu zasnovani na raspoloživim tržišnim podacima. Ovaj Nivo uključuje ulaganja u kapital pod tržišnim pretpostavkama Banke (ne postoje raspoloživi podaci).

Ova hijerarhija zahtijeva upotrebu raspoloživih tržišnih podataka kada isti postoje. Banka, u svom vrednovanju, uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće.

Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti

31. decembar 2019. godine	<u>Nivo 1</u>	<u>Nivo 2</u>	<u>Nivo 3</u>	<u>Ukupno</u>
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	<u>1,787</u>	<u>81</u>	<u>-</u>	<u>1,868</u>
Ukupna sredstva	<u>1,787</u>	<u>81</u>	<u>-</u>	<u>1,868</u>

Finansijska sredstva koja se ne vrednuju po fer vrijednosti

31. decembar 2019. godine	<u>Nivo 1</u>	<u>Nivo 2</u>	<u>Nivo 3</u>	<u>Ukupno</u>
Kredit i potraživanja od banaka	-	6,671	-	6,671
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	425,678	425,678
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	-
Ostala sredstva	-	-	1,014	1,014
Ukupna sredstva	<u>-</u>	<u>6,671</u>	<u>426,692</u>	<u>433,363</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.6. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“, br. 60/08, 41/09, 55/12 i 82/17). U skladu sa propisima, Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Banke sastoje se od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala. Zbir osnovnih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja osnovni kapital Banke.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke su:

- 1) uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 2) naplaćene emisije premije;
- 3) rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama;
- 4) rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- 5) neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- 6) iznos dobiti u tekućoj godini, ukoliko je skupština akcionara, donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital Banke;
- 7) iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9.

Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9 utvrđuje se u periodu od 2018. do zaključno sa 2022. godinom, tako što se ukupni iznos negativnih efekata umanjuje za:

- 1) 5%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2018. godini;
- 2) 15%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2019. godini;
- 3) 30%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2020. godini;
- 4) 50%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2021. godini;
- 5) 75%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2022. godini.

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala banke su:

- 1) gubitak iz prethodnih godina;
- 2) gubitak iz tekuće godine;
- 3) nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
- 4) nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 5) nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- 6) pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke;
- 7) iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Zbir dopunskih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja dopunski kapital banke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital banke su:

- 1) nominalni iznos uplaćenih povlašćenih kumulativnih akcija;
- 2) naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- 3) iznos opštih rezervi, a najviše do 1.25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- 4) subordinisani dug, za koji su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 5) hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 6) revalorizacione rezerve za nepokretnosti u vlasništvu banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.6. Upravljanje kapitalom (nastavak)

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

- 1) stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije;
- 2) potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive Banke koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki aktive sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive izloženih riziku (rizična aktiva Banke), klasifikovanih u određene kategorije i pomnoženih sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika. Dodatno, ukupna rizikom ponderisana aktiva se uvećava za iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, koji predstavlja element sopstvenih sredstava.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2019. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u statutarnim finansijskim iskazima iznosi 16.15% (2018. godine: 14.62%).

4.7. Analize osjetljivosti

4.7.1. Analize osjetljivosti (devizni rizik)

Upravljanje izloženošću deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

	Ukupno	2019. Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR Promjena kursa	
			10%	-10%
Sredstva				
Kreditni i potraživanja od banaka	6,671	4,187	419	(419)
Ukupno sredstva	6,671	4,187	419	(419)
Obaveze				
Depoziti klijenata	357,211	5,464	546	(546)
Ukupno obaveze	357,211	5,464	546	(546)
Neto izloženost deviznom riziku:				
- 31. decembar 2019.			(127)	127
- 31. decembar 2018.			(123)	123

Na dan 31. decembra 2019. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 127 hiljada (31. decembar 2018. godine: dobit bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 123 hiljade). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.7. Analize osjetljivosti (nastavak)

4.7.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa)

U toku procesa upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa, Banka vrši analizu osjetljivosti promjena potraživanja i obaveza sa varijabilnim kamatnim stopama. U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR u rasponu od +0.4% p.p. do -0.4% p.p.

	U hiljadama EUR		
	Neto efekat kao rezultat promjene kamatnih stopa		
	2019.	+0.4 b.p. EUR KS	-0.4 b.p. EUR KS
Sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	95,883	-	-
Kredit i potraživanja od banaka	6,671	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	425,678	1,703	(1,703)
	528,232	1,703	(1,703)
Obaveze			
Depoziti klijenata	357,211	-	-
Pozajmljena sredstva od banaka	71,643	287	(287)
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	30,836	123	(123)
	459,690	410	(410)
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2019. godine		1,293	(1,293)
- 31. decembar 2018. godine		1,231	(1,231)

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR za 0.4 p.p. dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila, za iznos od EUR 1,293 hiljada (2018: EUR 1,231 hiljadu).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
5. PRIHODI I RASHODI KAMATA
a) Prihodi od kamata

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Depoziti kod:		
- inostranih banaka	228	74
Kreditni:		
- državnim i lokalnim organizacijama i preduzećima	565	643
- Vladi Crne Gore	444	435
- preduzećima	4,786	4,881
- preduzetnicima	75	84
- fizičkim licima	15,655	14,328
- ostalima	197	166
	<u>21,722</u>	<u>20,537</u>
Poslovi otkupa - faktoring	40	24
Hartije od vrijednosti:		
- po amortizovanom trošku	5	33
- po FV kroz OUR	1,030	1,238
	<u>1,035</u>	<u>1,271</u>
Prihodi od naknada za odobrenje kredita, razgraničenih na period trajanja kredita	1,061	1,087
	24,086	22,993

b) Rashodi od kamata

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Depoziti:		
- finansijskih institucija	2	24
- državnih organizacija	16	4
- preduzeća	287	520
- fizičkih lica	856	1,171
- ostalih	3	4
	<u>1,164</u>	<u>1,723</u>
Kreditni i ostale pozajmice	513	645
Troškovi naknada za odobrenje pozajmica, razgraničeni na period trajanja pozajmice	13	9
	<u>1,690</u>	<u>2,377</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

6. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

a) Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Neto povećanje obezvrjeđenja po osnovu:		
- kredita	1,432	375
- kredita – naplata vanbilansnih potraživanja	(382)	(769)
- faktoring	11	1
- kamata	(159)	(86)
- naknada	(6)	(2)
- dužničkih hartija od vrijednosti	(506)	(1)
- vanbilansnih izloženosti	(742)	149
- ostale stavke aktive	167	281
	(185)	(52)

b) Troškovi rezervisanja

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Neto povećanje rezervisanja po osnovu:		
- sudskih sporova	(101)	(242)
- operativnog rizika	(9)	(2)
- ostalo	-	-
	(110)	(244)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

6. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA (nastavak)

c) Promjene na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja

2019. godina

U hiljadama EUR	Kreditni (napomena 15)	Kamate (napomena 15)	Naknade	Dužničke hartije od vrijednosti	Ostale stavke aktive	Rezerve za sudske sporove i operativni rizik (napomena 23)	Rezervisanja na vanbilansne izloženosti (napomena 23)	Ukupno
Stanje na početku godine	18,620	1,512	9	506	1,677	570	2,933	25,827
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	1,443	(159)	(6)	(506)	167	(110)	(742)	85
Ostale promjene (reklasifikacija i sl.)	-	-	-	-	(145)	-	-	(145)
Stanje na kraju godine	20,063	1,353	3	-	1,699	460	2,191	25,769

2018. godina

U hiljadama EUR	Kreditni (napomena 15)	Kamate (napomena 15)	Naknade	Dužničke hartije od vrijednosti	Ostale stavke aktive	Rezerve za sudske sporove i operativni rizik (napomena 23)	Rezervisanja na vanbilansne izloženosti (napomena 23)	Ukupno
Stanje na početku godine	20,242	155	12	-	1,486	814	2,380	25,089
Korekcija početnog stanja: Efekat prve primjene MSFI9	(578)	(4)	-	507	(28)	-	400	297
Korigovano početno stanje	19,664	151	12	507	1,458	814	2,780	25,386
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	376	(86)	(2)	(1)	280	(244)	149	472
Ostale promjene (reklasifikacija i sl.)	(1,420)	1,447	(1)	-	(61)	-	4	(31)
Stanje na kraju godine	18,620	1,512	9	506	1,677	570	2,933	25,827

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
7. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA
a) Prihodi od naknada i provizija

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Naknade po kreditima	135	253
Naknade po vanbilansnim poslovima	524	551
Naknade za usluge platnog prometa i e-banking	2,045	2,030
Naknade za usluge plaćanja prema inostranstvu	989	933
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	3,135	2,869
Naknada za platne spiskove	641	583
Ostale naknade i provizije	567	567
	8,036	7,786

b) Rashodi naknada i provizija

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Naknade Centralnoj banci	605	520
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	250	174
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	1,916	1,833
Naknade po primljenim kreditima i garancijama	337	464
Naknade za Visa i Master kartice	1,522	1,086
Naknade za elektronsko bankarstvo	226	208
Ostale naknade i provizije	961	403
	5,817	4,688

8. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Neto zarade	2,938	3,203
Ukalkulisani troškovi zaposlenih	589	1,332
Porezi, prirezi i doprinosi iz i na zarade	2,983	2,797
Ostale neto naknade zaposlenima	200	211
Otpremnine po osnovu sporazumnog raskida radnog odnosa	710	42
Naknade članovima Odbora direktora	99	125
Trošak prevoza	126	121
Putni troškovi i dnevnice	48	59
Obuka zaposlenih	30	55
Troškovi rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade (napomena 23)	15	41
Ukalkulisani troškovi za naknada zaposlenima - projekat integracije	3,586	-
Ostali troškovi	29	85
	11,353	8,071

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
9. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Održavanje kompjutera i opreme	661	691
Ostale stručne naknade	395	784
Troškovi zakupa	394	397
Razni troškovi	799	776
Reklamiranje i marketing	389	365
Revizija	349	313
Troškovi komunikacionih mreža	292	200
Troškovi obezbjeđenja	190	191
Troškovi električne energije i goriva	151	150
Troškovi advokatskih usluga	73	79
Troškovi transporta novca	103	112
Osiguranje	104	88
Obrada podataka	127	89
Kancelarijski materijal	67	52
Čišćenje	83	77
Telefon	64	57
Porezi vezani za poslovni proctor	50	52
Poštarina	32	37
Komunalne usluge	27	26
Troškovi reprezentacije	16	20
Konsultantske usluge	21	11
Troškovi održavanja vozila	14	13
Sudski troškovi	11	5
	4,412	4,585

Razni troškovi se odnose najvećim dijelom na troškove platnih kartica u iznosu od EUR 390 hiljada (2018: EUR 331 hiljada), troškove članarina u iznosu od EUR 23 hiljade (2018: EUR 23 hiljade), troškove operativnih gubitaka u iznosu od EUR 186 hiljada (2018: EUR 267 hiljada) i ostale troškove.

10. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Nekretnine i oprema (napomena 18)	872	905
Nematerijalnih ulaganja (napomena 19)	262	242
	1,134	1,147

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
11. OSTALI PRIHODBI I RASHODI

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Dobici od prodaje osnovnih sredstava	-	-
Prihodi od transporta i deponovanja gotovog novca	53	66
Prihodi od pozitivnog tehničkog rezultata - osiguranje	141	-
Dividenda	92	-
Ostali prihodi	25	-
	311	66
U hiljadama EUR	2019.	2018.
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	108	613
Troškovi po osnovu otpisa opreme	-	2
Umanjenje vrijednosti osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	471	-
Ostali rashodi	65	52
	644	667

12. POREZ NA DOBIT
a) Komponente poreza na dobit

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Obračunati tekući porez	1,141	1,215
Umanjenje poreza na dobit za prethodnu godinu po Rješenju Poreske Uprave (6%)	(73)	(53)
Obračunati odloženi porez	(275)	(98)
	793	1,064

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	9,469	11,722
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	852	1,055
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	289	160
Poreski efekti sredstava ispod EUR 300	8	10
Umanjenje poreza na dobit za prethodnu godinu po Rješenju Poreske Uprave (6%)	(73)	(53)
Ostale promjene	(283)	(108)
Porez na dobit iskazan u bilansu uspjeha	793	1,064
Efektivna poreska stopa	8.37%	9.08%

Umanjenje poreza na dobit za 2018. godinu je priznato na osnovu odredbi važećeg Zakona o porezu na dobit zbog jednokratne uplate poreza na dobit do naznačenog roka. Poreska stopa korišćena za 2019. i 2018. godinu iznosi 9% i primjenjuje se na oporezivu dobit pravnih lica u Crnoj Gori, u skladu sa važećim Zakonom o porezu na dobit.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
12. POREZ NA DOBIT (nastavak)
c) Odložena poreska sredstva

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Odložena poreska sredstva za knjižena rezervisanja u skladu sa MRS 19	-	5
Privremene razlike – troškovi obezvrjedjenja aktive u skladu sa članom 18 a) Zakona o porezu na dobit	157	129
Privremene razlike - ukalkulisani troškovi zaposlenih u skladu sa članom 11 a) Zakona o porezu na dobit	376	120
	533	254

d) Odložene poreske obaveze

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Odložena poreska obaveza za nerealizovane dobitaka po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju reklasifikovanih u nerasporedjenu dobit na 01.01.2018.	33	33
Odložena poreska obaveza za knjižene nerealizovane dobitke po osnovu hartija od vrijednosti vrednovanih po FV kroz ostali ukupni rezultat	-	31
Odložene poreske obaveze za knjižena rezervisanja u skladu sa MRS 19	11	
Privremene razlike između knjigovodstvene i poreske osnovice za nekretnine i opremu	151	143
	195	207

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
13. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Gotovina u blagajni:		
- u EUR	9,052	10,258
- u stranoj valuti	1,389	1,279
Transakcioni račun	57,559	45,875
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	27,885	28,522
Ostalo	-	1
	95,885	85,935

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” 88/17), koja propisuje da banke izdvajaju obaveznu rezervu primjenom stope od:

- 7.5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana i
- 6.5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, a koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine primjenjuje se stopa od 7.5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se mjesečno, primjenom propisanih stopa na prosječan iznos depozita u prethodnom mjesecu, dva dana prije isteka perioda održavanja. Period održavanja označava mjesečni period, od treće srijede u mjesecu i traje do dana koji prethodi trećoj srijedi sljedećeg mjeseca.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. U skladu sa Odlukom, na 50% sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

14. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Korespodentni računi kod inostranih banaka	4,436	13,229
Oročeni depoziti kod banaka u inostranstvu	2,235	2,619
	6,671	15,848

Na dan 31. decembra 2019. godine, Banka ima otvorene račune kod sljedećih inostranih banaka: Societe Generale Bank Paris, Credit Suisse AG Bank Zurich, Unicredit Milano, Mizuho Bank LTD Tokyo, OTP Banka Srbija a.d. Beograd, Raiffeisen Bank International i OTP Bank PLC.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Dospjeli krediti:		
- Vlada	-	-
- opštine (javne organizacije)	-	-
- privredna društva u privatnom vlasništvu	7,063	5,358
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	-	110
- fizička lica	4,871	2,877
- ostalo (neprofitne organizacije i sl.)	6	7
Kratkoročni krediti:		
- Vlada Crne Gore	8	7
- opštine (javne organizacije)	-	-
- privredna društva u privatnom vlasništvu	50,047	44,917
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	495	510
- fizička lica	256	2,715
- ostalo (neprofitne organizacije i sl.)	22	14
Dugoročni krediti:		
- Vlada	53,765	9,760
- opštine (javne organizacije)	8,554	10,550
- privredna društva u privatnom vlasništvu	74,479	86,062
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	4,956	5,363
- fizička lica	234,993	222,918
- ostalo (neprofitne organizacije i sl.)	6,889	6,706
	446,404	397,874
Factoring	204	1,239
	446,608	399,113
Kamatna potraživanja:		
- krediti	233	321
Vremenska razgraničenja:		
- kamata po kreditima	2,271	2,290
- factoring	10	11
	2,514	2,622
- naknade	(2,028)	(1,834)
	486	788
Ukupno	447,094	399,901
<i>Minus:</i>		
Obezvrjeđenje kredita (napomena 6c)	(20,056)	(18,602)
Obezvrjeđenje faktoringa (napomena 6c)	(7)	(18)
Obezvrjeđenje kamata i vremenskih razgraničenja (napomena 6c)	(1,353)	(1,512)
	(21,416)	(20,132)
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	425,678	379,769

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Kratkoročni krediti privrednim društvima u 2019. godini su se najvećim dijelom odobravali za likvidnost (obrotna sredstva) sa rokom od mjesec dana do 12 mjeseci, dok su dugoročni krediti odobreni na period od 12 do 180 mjeseci i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine, rudarstva i energetike i građevinarstva. Kratkoročni i dugoročni krediti privrednim društvima se najčešće odobravaju uz nominalnu kamatnu stopu u visini od 2.25% do 9% godišnje.

Kreditni stanovišta odobreni u toku 2019. godine obuhvataju overdraft, gotovinske kredite, kredite za stambenu izgradnju, adaptaciju stambenog i poslovnog prostora, te finansiranje kupovine potrošnih dobara odobrene na period od 6 do 300 mjeseci uz kamatnu stopu na godišnjem nivou, u rasponu od 2% do 10.99%.

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju obuhvata najvećim dijelom komitente sa sjedištem na području Crne Gore. Koncentracija po djelatnostima ukupno bruto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je sljedeća:

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	6,746	7,447
Rudarstvo	3,997	3,593
Prerađivačka industrija	7,215	8,197
Snabdijevanje električnom energijom	4	1
Snabdijevanje vodom	77	119
Građevinarstvo	17,978	24,676
Trgovina	78,660	75,200
Saobraćaj i skladištenje	2,230	2,947
Usluge pružanja smještaja i ishrane	8,451	8,423
Informisanje i komunikacija	3,362	3,503
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	6,618	6,605
Trgovina nekretninama	2,444	2,692
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2,769	2,910
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2,776	1,985
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	62,300	20,300
Obrazovanje	55	66
Zdravstvo i socijalna zaštita	392	451
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	40	39
Ostale uslužne djelatnosti	491	574
Stanovništvo	239,799	228,146
	446,404	397,874

16. SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI

Sredstva namijenjena prodaji sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine, u iznosu od EUR 179 hiljada (2018: EUR 177 hiljada) odnose se na dio sredstava stečenih po osnovu naplate potraživanja koje Banka ima u svom vlasništvu u periodu kraćem od 12 mjeseci.

Sredstva sa stanjem na datum izvještavanja odnose se na nepokretnosti koje je Banka stekla po osnovu naplate potraživanja od pet pravnih lica i tri fizička lica. Stečena sredstva evidentiraju se po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti sredstva, odnosno po vrijednosti utvrđenoj u procesu sticanja. Sredstva koja su bila iskazana u okviru sredstava namijenjena prodaji na dan 31. decembra 2018. godine, su prodana tokom 2019. godine ili reklasifikovana na poziciju stečene aktive u okviru ostalih sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****17. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI****a) Vlasničke hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha**

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
<i>Banke i finansijske organizacije:</i>		
- Beogradska berza AD, Beograd, Republika Srbija	7	6
- CG Broker AD, Podgorica (učešće Banke 11.57%)	68	73
	<u>75</u>	<u>79</u>
<i>Druga pravna lica:</i>		
- Plantaže AD, Podgorica (učešće Banke 9.23%)	1,787	1,984
- Tržište novca AD, Beograd, Republika Srbija	5	5
- Montenegro Airlines AD, Podgorica	1	1
	<u>1,793</u>	<u>1,990</u>
	<u>1,868</u>	<u>2,069</u>

Vlasničke hartije od vrijednosti su klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti kroz bilans usjeha u skladu sa MSFI 9.

b) Dužničke hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
- Obveznice Ministarstva finansija Crne Gore	-	29,747
- kamata na obveznice	-	797
	<u>-</u>	<u>30,544</u>
Ispravka vrijednosti (knjiženja u Ostalim rezervama u okviru kapitala - Napomena 6c)	-	431

Na dan 31.12.2019 Podgorička banka nije imala dužničke hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, jer je cjelokupan portfolio prodat u novembru 2019. godine. Ostvarena je kapitalna dobit od EUR 1,441 hiljade. Ostvarena kapitalna dobit od prodaje obveznica u 2018. godini je EUR 1,523 hiljade, a u sklopu programa otkupa postojećih emisija i emitovanja nove serije obveznica u aprilu 2018. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****17. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)****c) Dužničke hartije od vrijednosti po amortizovanom trošku**

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka nije imala dužničkih hartija od vrijednosti po amortizovanom trošku (2018. godine: EUR 5,270 hiljade). Državni zapisi koje je Banka imala na 31.12.2018. godine su dospjeli u toku 2019. godine.

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
- Državni zapisi Ministarstva finansija Crne Gore	-	5,350
- neamortizovani diskont	-	(5)
- ispravka vrijednosti	-	(75)
	-	5,270

Ove dužničke hartije od vrijednosti su klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata vrednovanih po amortizovanom trošku, u skladu sa MSF19.

18. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima za 2019. godinu i 2018. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	Građevinski i objekti	Oprema i ostala sredstva	Aktiva u pripremi	Ukupno
Stanje, 1. januar 2018. godine	11,948	6,037	355	18,340
Povećanja	15	259	191	465
Prenos	70	323	(393)	-
Prenos na nematerijalnu imovinu (napomena 19)	-	-	(118)	(118)
Otuđenja i rashodovanja	-	(840)	-	(840)
				-
Stanje, 31. decembar 2018. godine	<u>12,033</u>	<u>5,779</u>	<u>35</u>	<u>17,847</u>
Povećanja	35	267	7	309
Prenos	-	8	(8)	-
Prenos na nematerijalnu imovinu (napomena 19)	-	-	(10)	(10)
Otuđenja i rashodovanja	(131)	(207)	-	(338)
obezvrjedjenje	(46)	(51)	(17)	(114)
Stanje, 31. decembar 2019. godine	<u>11,891</u>	<u>5,796</u>	<u>7</u>	<u>17,694</u>
Ispravka vrijednosti				
Stanje, 1. januar 2018. godine	2,984	4,824	-	7,808
Amortizacija (napomena 10)	426	479	-	905
Otuđenja i rashodovanja	-	(835)	-	(835)
Stanje, 31. decembra 2018.	<u>3,410</u>	<u>4,468</u>	<u>-</u>	<u>7,878</u>
Amortizacija (napomena 10)	428	444	-	872
Otuđenja i rashodovanja	(75)	(188)	-	(263)
Stanje, 31. decembar 2019. godine	<u>3,763</u>	<u>4,724</u>	<u>-</u>	<u>8,487</u>
Sadašnja vrijednost:				
31. decembra 2019. godine	<u>8,128</u>	<u>1,072</u>	<u>7</u>	<u>9,207</u>
- 31. decembra 2018. godine	<u>8,623</u>	<u>1,310</u>	<u>35</u>	<u>9,968</u>

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****19. NEMATERIJALNA SREDSTVA**

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2019. godine i 2018. godine:

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. januar	2,134	1,790
Povećanja	511	225
Prenos sa aktive u pripremi (napomena 18)	10	118
Obezvredjenje	(356)	-
Stanje, 31. decembra	2,299	2,133
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januar	1,657	1,414
Amortizacija (napomena 10)	262	242
	1,919	1,656
Sadašnja vrijednost, 31. decembra	380	477

20. OSTALA SREDSTVA

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Potraživanja po naknadama i provizijama	184	101
Potraživanja za sudske troškove i opomene	139	118
Potraživanja od državnih fondova	127	44
Potraživanja od kupaca	21	53
Potraživanja iz kartičnog poslovanja	599	511
Ostala potraživanja	80	78
Ostala poslovna potraživanja	61	93
	1,211	998
Ispravka vrijednosti ostale aktive	(199)	(177)
	1,012	821
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	2,536	2,888
Obezvredjenje stečene aktive	(1,502)	(1,510)
	1,034	1,378
Unaprijed plaćeni troškovi	220	331
	2,266	2,530

Sredstva stečena naplatom u iznosu od EUR 2,536 hiljade na dan 31. decembra 2019. godine (31. decembra 2018: EUR 2,888 hiljada) se odnose na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja kredita, a koja su u vlasništvu banke u periodu dužem od 12 mjeseci. Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja se evidentiraju po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti sredstva, odnosno po vrijednosti utvrđenoj u procesu sticanja. Banka je u 2018. godini usvojila Politiku obezvredjenja stečene aktive, kojom je definisan proces i pravila za utvrđivanje fer vrijednosti stečene aktive i obezvredjenje stečene aktive.

Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG“ br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13, 51/13, 16/15 i 82/17), propisano je da iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi iznos osnovnog kapitala banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****20. OSTALA SREDSTVA (nastavak)**

Za nepokretnost koju je stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom banke, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, banka je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti minimalno u sljedećim procentima:

- 1) 0%, ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 2) 30%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri, ali ne više od pet godina;
- 3) 50%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet, ali ne više od šest godina;
- 4) 75%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina.

21. DEPOZITI KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Depoziti po viđenju:		
- Vlada RCG i ostali korisnici budžeta	10,133	8,953
- finansijske institucije	1,812	1,714
- privredna društva u privatnom vlasništvu	114,911	141,498
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	5,314	12,049
- opštine (javne organizacije)	22,858	5,281
- fondovi	432	482
- fizička lica	92,596	81,402
- neprofitne organizacije	5,975	7,745
- ambasade	240	246
	254,271	259,370
Sredstva na escrow računu	38	49
Kratkoročni depoziti:		
- finansijske institucije	422	420
- privredna društva u privatnom vlasništvu	18,459	20,934
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	7,222	2,800
- opštine (javne organizacije)	274	407
- Vlada RCG i ostali korisnici budžeta	101	100
- fizička lica	55,011	63,016
- neprofitne organizacije	517	415
	82,006	88,092
Dugoročni depoziti:		
- finansijske institucije	0	0
- fizička lica	15,198	15,601
- privredna društva u privatnom vlasništvu	1,003	2,071
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	4,100	20,000
- neprofitne organizacije	0	72
	20,301	37,744
	356,616	385,255
<i>Obaveze za kamate i ostala pasiva</i>		
Fakturisana kamata: depoziti	505	588
Evidentna kamata: depoziti	90	93
	595	681
	357,211	385,936

Na depozite po viđenju fizičkih lica, privrednih društava, javnih i drugih organizacija se obračunava kamata od 0.0% do 0.1% na godišnjem nivou. Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0.05 % do 2.55% godišnje. Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti pravnih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0.1% do 2% godišnje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

22. KREDITI BANAKA I KLIJENATA KOJE NISU BANKE

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
<i>Obaveze prema bankama:</i>		
Societe Generale, Pariz, Francuska	-	30,000
OTP banka, Budimpešta, Mađjarska	71,643	-
<i>Obaveze prema ostalim kreditorima:</i>		
Evropska banka za obnovu i razvoj („EBRD“)	4,404	6,238
Evropska investiciona banka („EIB“)	13,751	14,205
Banka Savjeta Evrope („CEB“)	-	7,603
Evropski fond za Jugoistočnu Evropu („EFSE“)	7,067	8,245
Vlada Crne Gore	5,686	3,420
	102,551	69,711
Vremenska razgraničenja naknada po kreditima EBRD	(10)	(19)
	102,541	69,692

Na dan 31. decembra 2019. godine, obaveze po uzetim kreditima i pozajmicama u iznosu od EUR 102,541 hiljada uključuju primljene prekonoćne pozajmice od matične banke u iznosu od EUR 71,610 hiljada.

Na dan 31. decembra 2019. godine, Banka ima obaveze prema Evropskoj banci za obnovu i razvoj po osnovu dugoročnog kredita u ukupnom iznosu od EUR 4,404 hiljade koji je namijenjen odobravanju stambenih kredita za fizička lica. Kredit je odobren na period do 7 godina i anuitetni način otplate, za kredite sa ugovorenim varijabilnom stopom i fiksnom kamatnom stopom. U skladu sa uslovima ugovora, Evropska banka za obnovu i razvoj zahtijeva da koeficijent solventnosti Banke bude iznad definisanog nivoa i usklađenost sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore u pogledu ostalih finansijskih pokazatelja. Na dan 31. decembra 2019. godine finansijski pokazatelji Banke su usaglašeni sa uslovima ugovora po navedenom osnovu.

Na dan 31. decembra 2019. godine, Banka ima obaveze prema Evropskoj investicionoj banci po osnovu dugoročnih kredita u iznosu od EUR 13,751 hiljada koji su namijenjeni za finansiranje podsticanja razvoja malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori. Krediti su odobreni na period do 7 godina.

Na dan 31. decembra 2019. godine, Banka je obaveze po osnovu kredita prema Banci Savjeta Evrope prijevremeno otplatila u julu 2019.

Na dan 31. decembra 2019. godine, Banka ima obaveze prema Evropskom fondu za Jugoistočnu Evropu po osnovu dugoročnog kredita u iznosu od EUR 7,067 hiljada koji je namijenjen odobravanju stambenih kredita za fizička lica. Kredit je odobren na period od 10 godina. U skladu sa uslovima ugovora, Evropski fond za Jugoistočnu Evropu zahtijeva da koeficijent solventnosti Banke bude iznad definisanog nivoa i usklađenost sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore u pogledu ostalih finansijskih pokazatelja. Takođe, zahtijeva se od Banke da održava i ostala racia u skladu sa definisanim nivoom kao što su: racio kreditne izloženosti, racio velikih izloženosti u odnosu na kapital, kumulativni gap dospjeća i ostalo. Na dan 31. decembra 2019. godine finansijski pokazatelji Banke su usaglašeni sa uslovima ugovora po navedenom osnovu.

Na dan 31. decembra 2019. godine, Banka ima obaveze prema Vladi Crne Gore po osnovu dugoročnog kredita za projekat 1000+ u iznosu od EUR 5,686 hiljada koji je namijenjen odobravanju stambenih kredita za fizička lica. U 2019. povučena je nova tranša u iznosu EUR 2,267 hiljada, zbog pokretanja druge faze projekta 1000+. Krediti su odobreni na period do 20 godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****22. POZAJMLJENA SREDSTVA OD BANAKA I OSTALIH KLIJENATA (nastavak)**

Dospijeće obaveza po uzetim kreditima i pozajmicama od kreditora prikazano je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
do 1 godine	75,355	33,921
od 1 do 2 godine	7,156	6,050
od 2 do 3 godine	11,556	9,558
od 3 do 4 godine	1,511	13,823
od 4 do 5 godina	1,511	1,377
od 5 do 6 godina	1,511	1,377
od 6 do 7 godina	334	1,377
od 7 do 8 godina	334	201
od 8 do 9 godina	334	201
od 9 do 10 godina	334	201
od 10 do 20 godina	2,605	1,606
	102,541	69,692

23. REZERVE

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu:		
- vanbilansnih izloženosti	2,191	2,934
- sudskih sporova	452	554
- operativnog rizika	9	17
Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	493	659
	3,145	4,164

Rezervisanja za naknade zaposlenima u iznosu EUR 493 hiljada sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine predstavljaju sadašnju vrijednost očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada nakon ispunjavanja uslova, i utvrđene su od strane ovlašćenog aktuara korišćenjem metode kreditiranja projektovane jedinice.

Pretpostavke koje su korišćene u svrhu procjene sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada prikazane su u pregledu koji slijedi:

	Procjena na dan	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
	%	%
Diskontna stopa – za otpremnine zaposlenih	2.55	1.60
Diskontna stopa – za jubilarne nagrade zaposlenih	2.55	1.30
Kretanje radne snage	1	1
Stopa inflacije	1	1.67
Očekivana stopa rasta zarada	3	-

Kretanje na rezervisanjima za naknade zaposlenima prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Stanje na početku godine	659	617
Rezervisanja u toku godine	15	41
Aktuarski dobiti prenijeti na kapital	(181)	1
Stanje na dan 31. decembra	493	659

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

24. OSTALE OBAVEZE

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obaveze po komisionim poslovima	217	215
Obaveze po kartičnom poslovanju	533	343
Primljeni avansi od Vlade za regresiranje kamate za stambene kredite	59	82
Obaveze za ostale poreze	35	40
Obaveze po osnovu isplate dividendi	51	44
Obaveze po osnovu bonusa	589	1,332
Obaveze po osnovu ostalih primanja zaposlenih	3,586	0
Obaveze prema dobavljačima	3	799
Ukalkulisane obaveze	619	251
Obaveze po osnovu faktoringa	(19)	85
Obaveze za isplatu garantovanih depozita	1,075	-
Obaveze za prijevremene uplate kredita	2,636	2,382
Ostale obaveze	498	184
	9,882	5,757

25. KAPITAL

Kapital Banke na dan 31. decembar 2019. godine obuhvata akcijski kapital, neraspoređenu dobit, dobit tekuće godine i ostale rezerve. Ostale rezerve se odnose na rezerve izdvojene iz dobiti u prethodnim godinama, rezerve izdvojene u kapitalu u skladu sa MRS 19, kao i rezerve za besplatne akcije dodijeljene zaposlenima od strane prethodnog većinskog vlasnika Banke, u skladu sa MSFI 2.

Struktura kapitala Banke prikazana je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Akcijski kapital	24,731	24,731
Neraspoređena dobit	29,410	24,081
Ostale rezerve :		
- Rezerve po osnovu fer vrijednosti	160	907
- Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu	4,669	4,669
- Ostale rezerve	988	824
Dobit tekuće godine	8,676	10,658
	68,634	65,870

25.1. Akcijski kapital

Na dan 31. decembra 2019. godine akcijski kapital Banke čini 96,736 običnih akcija (31. decembra 2018: godine 96,736 obične akcije), pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 255.65. Zakon o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) je definisao minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5 miliona. Na dan 31. decembra 2018. godine novčani kapital Banke je usaglašen sa propisanim minimumom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

25. KAPITAL (nastavak)

25.1. Akcijski kapital (nastavak)

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2019. godine i 2018. godine je sljedeća:

Naziv akcionara	2019			2018		
	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća
Crnogorska Komercijalna Banka A.D.	96,736	24,731	100%	0	0	0%
Societe Generale, Pariz, Francuska	-	-	0%	87,602	22,395	90.56%
BADER LARS ERNEST, Sent Kits-Nevis	-	-	0%	3,916	1,001	4.05%
13 Jul - Plantaže A.D., Podgorica	-	-	0%	2,824	722	2.92%
CK- ZBIRNI KASTODNI RAČUN 5	-	-	0%	223	57	0.23%
Elektroprivreda Crne Gore A.D. Nikšić	-	-	0%	192	49	0.20%
Ostali	-	-	0%	1,979	507	2.04%
	96,736	24,731	100.00%	96,736	24,731	100.00%

25.2 Sopstvena sredstva

Prema Zakonu o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10 i 40/11) iznos osnivačkog kapitala ne može biti manji od EUR 5.000 hiljada. Kako je propisano Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“ br. 38/11, 55/12 i 82/17) Banka je dužna da utvrđuje adekvatnost kapitala na bazi sopstvenih sredstava, kao apsolutnog i koeficijenta solventnosti kao relativnog pokazatelja.

Sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir uplaćenog akcionarskog kapitala i drugih osnovnih i dopunskih elementa sopstvenih sredstava umanjenog za odbitne stavke.

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti na nivou koji je jednak ili veći od:

- a) iznosa minimalnog novčanog dijela osnivačkog kapitala;
- b) ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

25. KAPITAL (nastavak)

25.2 Sopstvena sredstva (nastavak)

Sopstvena sredstva Banke na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine čine:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Osnovni elementi sopstvenih sredstava		
Akcijski kapital	24,731	24,731
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama	4,622	4,622
Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)	615	615
Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je Skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital	29,076	23,747
Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	253	283
Ukupno osnovni elementi sopstvenih sredstava	59,297	53,998
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
Nematerijalna imovina	380	477
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	2,080	1,762
Ukupno odbitne stavke od osnovnog kapitala banke	2,460	2,239
Osnovni kapital	56,837	51,759
Dopunski elementi spostvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital		
Revalorizacione rezerve	131	131
Ukupno	131	131
Sopstvena sredstva prije odbitnih stavki	56,968	51,890
Odbitne stavke od sopstvenih sredstava – direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	68	73
Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stvaki sopstvenih sredstava	56,803	51,723
Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	97	94
Osnovni kapital	56,803	51,723
SOPSTVENA SREDSTVA	56,900	51,817

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG“ br. 38/11,55/12 i 82/17) Banka je izvršila obračune potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta solventnosti. Koeficijent solventnosti ne smije biti manji od 10%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

25. KAPITAL (nastavak)

25.2 Sopstvena sredstva (nastavak)

Na dan 31. Decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine prema obračunu Banke koeficijent solventnosti je iznosio:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Osnovni kapital	56,803	51,723
Dopunski kapital	97	94
Ukupno sopstvena sredstva Banke	<u>56,900</u>	<u>51,817</u>
Ponderisana bilansna aktiva	262,847	261,210
Ponderisane vanbilansne stavke	41,935	47,063
Iznos kojim se ublažavaju neg.i efekti na sopst. sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	253	283
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	<u>305,035</u>	<u>308,556</u>
Potreban kapital za operativni rizik	4,723	4,581
Potreban kapital za rizik zemlje	<u>120</u>	<u>5</u>
Koeficijent solventnosti banke	<u>16.15%</u>	<u>14.62%</u>

26. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) i propisima Centralne banke Crne Gore.

	Ostvareni pokazatelji poslovanja
Osnovni kapital (minimalni iznos 5 miliona EUR)	24,731
Sopstvena sredstva banke (minimalni iznos 5 miliona EUR)	56,900
Koeficijent solventnosti (minimalni iznos 10%)	16.15%
Dnevni koeficijent likvidnosti na 31. decembra 2018. godine (minimalni koeficijent 0,9)	1.09
Dekadni koeficijent likvidnosti za dekadu koja se završava na 31.decembra 2018. godine (minimalni koeficijent 1)	1.41
Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica (limit 25% sopstvenih sredstava banke)	24.15%
Zbir velikih izloženosti (limit 800% sopstvenih sredstava banke)	78.66%
Ukupna izloženost prema licima povezanim s Bankom (limit 200% sopstvenih sredstava banke)	15.87%
Ukupna izloženost prema zaposlenom u Banci (limit 1% sopstvenih sredstava banke)	0.14%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
27. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Neopozive obaveze za davanje kredita	50,348	61,057
Neopozivi dok. akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu		
- Nepokriveni akreditivi	1,016	714
- Loro akreditivi	2,004	1,253
Izdate garancije		
- Izdate plative garancije	23,331	22,590
- Izdate činidbene garancije	10,418	11,990
- Ostale vrste garancija	16,910	15,680
Izdate mjenice i dati avali	-	120
Potraživanja u internoj evidenciji	15,442	15,085
Kolateral po osnovu potraživanja	811,384	751,470
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke	91,562	75,083
Ukupno	1,022,415	955,042
Memorandum		
- Evidentna kamata	320	328
Ukupno	1,022,735	955,370

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br.22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17), potraživanja se iz bilansa banke koja su u prethodnom periodu prenesena u internu evidenciju banke, ostaju u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate ili finalnog otpisa potraživanja. Potraživanja su prenesena ako je banka u postupku naplate potraživanja ocijenila da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknađena i da su ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajeve:

- 1) za neobezbijedeno potraživanje:
 - kada je nad dužnikom otvoren stečajni postupak koji traje duže od jedne godine, ili
 - ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine;
- 2) za obezbijedeno potraživanje, kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako banka u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolaterala.

U skladu sa važećom regulativom Banka je navedena potraživanja isknjižila iz bilansne evidencije i dalje ih vodi u internoj evidenciji do momenta njihove naplate ili definitivnog otpisa. U skladu sa navedenom odlukom Centralne banke Crne Gore, počev od 01.01.2018, banke ne vrše nove prenose u internu evidenciju.

Iznosi glavnice i kamate u internoj evidenciji su prikazani kako slijedi:

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Glavnica	6,461	6,706
Kamata (prenesena iz bilansa i obračunata na vanbilansu)	7,545	6,934
Naknade	206	215
Ostalo	1,230	1,230
Stanje na dan 31. decembra	15,442	15,085

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Lica povezana sa Bankom su matična Banka kao i članice OTP Grupe, predstavnici rukovodstva i zaposleni Banke.

U hiljadama EUR
Potraživanja
Korespondentni računi kod inostranih banaka:

	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
- OTP Hungary	53	-
- OTP Srbija	7	-
- Societe Generale Paris*	-	11,662
- Societe Generale New York*	-	1,020
- Komerčni banka*	-	25
	60	12,707

Oročeni depoziti kod povezanih pravnih lica:

-OTP Hungary	2,234	-
- Societe Generale New York*	-	2,619
	2,234	2,619

Kredit:

- Plantaže AD, Podgorica	6,452	6,993
- Cavnic d.o.o.	9	12
-Ljetopis d.o.o.*	-	152
-Mig ad*	-	1
- Superlab d.o.o. Nikšić	10	25
-Barska plovidba ad	1	-
- 3M Makarije d.o.o.	30	40
	6,502	7,223

Ulaganja u kapital drugih pravnih lica:

- Plantaže AD, Podgorica	1,787	1,985
	1,787	1,985

-OTP Hungary	1	-
-OTP Hungary	34	-
-13.Jul Plantaže	50	-
	85	0

Ukupno potraživanja

10,668	24,534
---------------	---------------

Obaveze
Depoziti:

- IFLY doo	5	-
- Elektroprivreda AD*	-	29,303
- 13 JUL Plantaže	986	961
- Građevinar d.o.o.*	-	277
-Barska plovidba ad	52	-
- Lovćen AD, Podgorica*	-	751
- CMC AD, Podgorica*	-	26
- Lovćen životno osiguranje, Podgorica*	-	68
- Ljetopis doo, Podgorica*	-	1
-AD Mercur intours, Podgorica*	-	1
- 3M Makarije d.o.o.	1	6
- JU Srednja medicinska škola, Podgorica*	-	11
- Savez slijepih, Podgorica*	-	80
- Sava Trans d.o.o, Cetinje*	-	1
- Klinički centar Crne Gore*	-	240
- JZU Dom Zdravlja Podgorica*	-	9
- JU Zavod za skol.i prof.reh.djece i omladine, Podgorica*	-	20
- JPU Ljubica Popović, Podgorica*	-	176
- Institut za javno zdravlje*	-	35
- Preduzeće za građevinski nadzor i laboratorijska ispitivanja*	-	256
	1,044	32,222

Obaveze po kreditima:

-OTP Hungary	71,643	-
- Societe Generale Paris*	-	30,000
	71,643	30,000

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)
Ostale obaveze:

-OTP Hungary	33	-
- Societe Generale Paris*	-	821
	33	821
Ukupno obaveze	72,720	63,043
Obaveze, neto	62,052	38,509

Kreditni zaposlenima na dan 31. decembra 2019. godine iznose EUR 5.429 hiljada (31. decembra 2018. godine: EUR 5.538 hiljada) i najvećim dijelom se odnose na odobrene dugoročne kredite sa kamatnim stopama u rasponu od 3.5% + 6M Euribor do 4.99% + 3M Euribor na godišnjem nivou.

U hiljadama EUR	31. decembar	31. decembar
<u>Vanbilansne pozicije</u>	2019.	2018.
<i>Date garancije:</i>		
- Plantaža AD Podgorica	405	-
- SUPERLAB DOO	8	
-3M Makarije doo	40	
- Elektroprivreda AD*	-	618
- JZU Dom zdravlja - škola za djecu i roditelje*	-	3
- Preduzeće za građevinski nadzor i laboratorijska ispitivanja*	-	78
	453	699
<i>Primljene garancije i kontragarancije:</i>		
-OTP bank PLC	200	-
- Societe Generale Paris*	-	8,784
- OTP Banka Srbija a.d. Beograd	-	92
- Komerčni banka*	-	42
	200	8,918

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Prihodi i rashodi nastali iz transakcija sa povezanim pravnim licima u toku 2019. godine i 2018. godine su sljedeći:

U hiljadama EUR	2019	2018
Prihodi		
<i>Prihodi od kamata:</i>		
- Plantaža AD, Podgorica	275	304
- Cavnica d.o.o	1	1
- SUPERLAB DOO	1	-
-3M Makarije doo	2	-
-OTP bank PLC Madjarska	108	-
- Societe Generale New York*	-	-
- Societe Generale Paris*	-	59
	387	364
<i>Prihodi od naknada:</i>		
- Plantaža AD, Podgorica	12	16
- Elektroprivreda AD*	-	2
- Preduzeće za građevinski nadzor i laboratorijska ispitivanja*	-	2
- Societe Generale Paris*	-	20
- OTP Banka Srbija a.d. Beograd	-	1
	12	41
Ukupno prihodi	399	405
Rashodi		
<i>Rashodi od kamata i naknada:</i>		
- Elektroprivreda AD*	-	356
- Građevinar d.o.o.*	-	1
- Lovćen osiguranje, Podgorica*	-	18
- Societe Generale Paris*	-	626
- OTP Bank PLC Madjarska	62	-
- CKB	46	-
- Societe Generale New York*	-	6
- Komerčni banka*	-	13
	108	1,020
<i>Opšti troškovi:</i>		
- Societe Generale Paris*	-	468
- OTP Banka Srbija a.d. Beograd	-	75
- S2GiM, Švajcarska*	-	23
- Societe Generale Bangalore*	-	4
	-	570
Ukupno rashodi	108	1,590
Neto prihodi (rashodi)	291	(1,185)

* Označeni klijenti se više ne smatraju povezanim licima usljed promjene vlasnicke strukture, u julu 2019. godine, kako je objelodanjeno u napomeni 1.

Naknade Višem rukovodstvu i Odboru direktora po osnovu bruto zarada i naknada u 2019. godini iznose EUR 433 hiljade (2018: EUR 327 hiljada), od čega bonusi dodijeljeni članovima Višeg rukovodstva u 2019. godini iznose EUR 65 hiljada (2018: EUR 86 hiljada).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****29. SUDSKI SPOROVI**

Banka sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine, vodi sudske sporove u kojima se javlja kao tužilac i tuženi. Ukupan broj sporova u kojima se Banka pojavljuje kao tužilac je 2,083, a ukupna vrijednost tih sporova je EUR 20,551 hiljada.

Po procjeni rukovodstva, ukupna vrijednost sudskih sporova, bez procijenjenih efekata zateznih kamata, u kojima je Banka tužena iznosi EUR 1,069 hiljada. Banka je sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine izvršila rezervisanje u iznosu EUR 452 hiljade (napomena 23) za sudske sporove za koje postoji velika vjerovatnoća da Banka može biti izložena materijalno značajnim potencijalnim gubicima po osnovu razrješenja tih sporova.

Za ostale sudske sporove banka nije izvršila rezervisanja zbog toga što, po procjeni rukovodstva, iako nije sa sigurnošću moguće predvidjeti konačan ishod sporova, Banka neće biti izložena materijalno značajnim potencijalnim gubicima po ovom osnovu.

30. OPERATIVNI LIZING

Ugovori o operativnom lizingu, sa ugovorenim periodom zakupa, odnose se na uzimanje u zakup poslovnih i stambenih prostora. Banka nema opciju da poslovni prostor uzet u zakup kupi po isteku perioda zakupa.

U 2019. godini, trošak zakupa je iznosio EUR 394 hiljada (2018. godina: EUR 397 hiljada).

Zakupi poslovnih i stambenih prostora predstavljaju preuzete obaveze u prosjeku za period od 1 do 5 i više godina.

Buduća minimalna plaćanja po ugovorima o operativnom lizingu poslovnih i stambenih prostora do datuma bilansa stanja koje nisu iskazane u finansijskim izvještajima su sljedeće:

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
do 1 godine	338	345
od 1 do 2 godine	236	334
od 2 do 3 godine	81	235
od 3 do 4 godine	19	73
od 4 do 5 godine	9	12
5 i više godina	-	-
	683	999

31. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna zarada po akciji izračunava se dijeljenjem godišnje neto dobiti koja pripada vlasnicima običnih akcija sa ponderisanim prosečnim brojem običnih akcija koje su bile u opticaju tokom perioda. Banka je registrovana kao akcionarsko društvo čiji se akcijski kapital sastoji od 96,736 običnih akcija. Zarada po akciji na dan 31. decembra 2019. godine iznosila je EUR 89.69 (31. decembra 2018. godine: EUR 110.18).

32. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine bili su:

	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
USD	0.89373	0.8731
CHF	0.91988	0.89071
GBP	1.1736	1.1078

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine
33. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Nije bilo usklađujućih događaja nakon datuma izvještavanja koji mogu uticati na finansijski položaj i rezultat Banke na dan 31. decembra 2019. godine.

34. OPŠTI PODACI O BANCI

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („SI. list CG“, br. 15/12, 18/13 i 24/18) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke: Podgorička banka AD Podgorica, Member of OTP Group;

Adresa: Bulevar Revolucije 17, 81000 Podgorica;

Matični broj: 02136228

Telefon/Fax: Tel: + 382 (0)20 415 500

Adresa internet stranice: <http://www.podgorickabanka.me/>

Adresa elektronske pošte: info@pgbanka.me

Banka ima centralu i 20 ekspozitura.

Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2019. godine je 278 zaposlenih.

Žiro račun: 907-55001-17

Osnivanje i opis u registar Privrednih subjekata: Podgorička banka AD, Podgorica je nastala izdvajanjem iz sistema Montenegrobanke DD, Podgorica u toku 1992. godine. Centralna banka Crne Gore je 21. novembra 2001. godine izdala odobrenje za dalji rad Banke rješenjem br. 27. Nakon sprovedenog procesa privatizacije u 2005. godini, većinski vlasnik je Societe Generale, Pariz, Francuska. Banka je dana 26. septembra 2006. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000880/019, kao Podgorička banka Societe Generale Group AD, Podgorica. Pod registracionim brojem 4-0000880/41 dana 7. maja 2012. godine Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda kao Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica.

Dana 16. jula 2019. godine na Montenegroberzi je izvršena blok transakcija od 87.602 akcija (90,55%) Societe Generale Banke Montenegro. Kupac akcija je CKB, a prodavac je Societe Generale SA Pariz.

Societe Generale banka Montenegro promijenila je ime u Podgorička banka, članica OTP grupe, pod kojim će poslovati do potpune integracije sa CKB. Kako je planirano, integracija ove dvije banke će biti završena u drugoj polovini 2020. godine.

CKB je, u skladu sa zakonom i podzakonskom regulativom, ponudila svim preostalim manjinskim akcionarima otkup njihovih akcija. Proces otkupa akcija manjinskih akcionara je završen do kraja 2019. godine, tako da na dan 31.12.2019. godine, CKB ima u vlasništvu 100% akcija Podgoričke banke, članice OTP grupe.

Pod registracionim brojem 4-0000880/58 dana 22. jula 2019. godine Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda kao Podgorička banka AD Podgorica, Member of OTP Group, Podgorica.

Podaci o predsjedniku i članovima odbora direktora

	Ime i prezime	Mjesto prebivališta
1. Predsjednik	Tamás Kamarási	Budapest
2. član	Verica Maraš	Podgorica
3. član	Balázs Létay	Budapest
4. član	Srankó Árpád	Budapest
5. član	Milorad Katnić	Podgorica
Glavni izvršni direktor	Milorad Katnić	Podgorica

Akcionari Banke su:

Ime i prezime / naziv kompanije	Adresa prebivališta / poslovna adresa (mjesto ulica i broj)	Podaci o akcijama		
		broj akcija	procentualno učešće	
Crnogorska Komercijalna Banka AD	Ul. Moskovska bb, 81000, Podgorica	96,736	100.00	
Ukupan iznos akcionarskog kapitala u hiljadama EUR	24,731	Sopstvene akcije	96,736	100.00

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

34. OPŠTI PODACI O BANCII (nastavak)

Revizorska kuća koja je izvršila reviziju finansijskih izvještaja za 2018. godinu: Deloitte d.o.o. Podgorica.

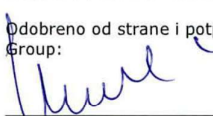
Knjigovodstvena vrijednost akcija na dan 31. decembar 2019. godine i 31. decembar 2018. godine iznosi EUR 255,65.

Neto profit po akciji na dan 31. decembar 2019. godine i 31. decembar 2018. godine je EUR 89,69 odnosno EUR 110,18, respektivno.

Na osnovu Odluke o raspodjeli ostvarene dobiti u 2018. godini, u maju 2019. je počela isplata dividendi. Iznos koji je bio opredjeljen za isplatu dividendi je EUR 5,329 hiljada. Iznosi opredjeljeni za isplatu u 2018, 2017, 2016. i 2015. su bili EUR 3,696, EUR 3,895, EUR 2,103 hiljade i EUR 1,905 hiljada. Isplate dividende u 2014. godini nije bilo.

Podgorica, 13. mart 2020.

Dobreno od strane i potpisano u ime Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group:

Miroslav Katnić
Glavni izvršni direktor

Ratka Glumac
Direktor Odjeljenja računovodstva

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU U POSLOVNOJ
2019. GODINI

Sadržaj

I. Uvod	3
II. Prikaz i ocjena uslova poslovanja Banke	3
III. Informacije o važnim poslovnim događajima	6
aktivnostima na procesu integracije planiranim za kraj 2020.	6
IV. Informacije o odnosima sa drugim pravnim licima	6
V. Informacije o radu Odbora direktora	7
VI. Prikaz organizacije i kadrova	8
VII. Prikaz i ocjena poslovanja i finansijskog položaja	10
1. Prikaz Bilansa stanja na datum 31.12.2019. u poređenju sa 31.12.2018. godine	10
2. Prikaz Bilansa uspjeha na datum 31.12.2019. u poređenju sa 31.12.2018. godine	13
VIII. Prikaz razvojnih i investicionih aktivnosti u sljedećem investicionom periodu	14
IX. Prikaz kadrovskih pitanja	15
X. Prikaz socijalnih pitanja	17
XI. Pitanja životne sredine i društvene odgovornosti	18
XII. Sprječavanje i upravljanje mitom i korupcijom	19
XIII. Upravljanje rizicima	19
a. Uvod	19
b. Kreditni rizik	20
i. Upravljanje kreditnim rizikom	20
ii. Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita	20
c. Tržišni rizik	20
d. Devizni rizik	21
e. Rizik od promjene kamatnih stopa	21
f. Rizik likvidnosti	21
g. Upravljanje rizikom likvidnosti	21
h. Upravljanje kapitalom	21
XIV. Izjava o primjeni kodeksa upravljanja	22
XV. Podaci o direktnim i indirektnim vlasnicima akcija Banke	23
XVI. Informacije o otkupu sopstvenih akcija	23

I. Uvod

Izveštaj o poslovanju Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group (u daljem tekstu: Banka) u 2019. godini sačinjen je u cilju cjelovite prezentacije poslovanja akcionarima Banke. Dakle, Izveštaj će imati za cilj da predstavi dostignuti nivo, kao i obim i dinamiku kretanja poslovnih aktivnosti Banke usmjerenih ka realizaciji primarnih ciljeva, principa i zadataka koji su definisani za 2019. godinu.

Prikazani podaci u Izveštaju za 2019. poslovnu godinu izvode se iz konačnih knjigovodstvenih podataka, imajući u vidu i druge podatke iz evidencije pojedinih procesa rada u Banci, u poređenju sa stanjem na 31.12.2018. godine.

Izveštaj o poslovanju Banke u 2019. godini, sačinjen je shodno odredbama Odluke o izvještajima koje banke dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore u skladu sa Zakonom o bankama ("Sl. list CG", br. 64/12). Shodno tome, Izveštaj obuhvata:

1. prikaz i ocjenu uslova poslovanja Banke;
2. informacije o važnim poslovnim događajima;
3. informacije o odnosima sa drugim pravnim licima;
4. informacije o radu Odbora direktora;
5. prikaz organizacije i kadrova;
6. prikaz i ocjenu poslovanja i finansijskog položaja;
7. prikaz razvojnih investicionih aktivnosti u sljedećem investicionom periodu.

II. Prikaz i ocjena uslova poslovanja Banke¹

Opšte ekonomsko okruženje

Nakon visokog realnog rasta bruto domaćeg proizvoda od 4.7% u 2017.godini crnogorska ekonomija je zabilježila značajan rast od 5.1% i u 2018. godini, što je bilo iznad očekivanja Vlade Crne Gore, kao i međunarodnih organizacija. Prema preliminarnim podacima

¹ Podaci su preuzeti od Ministarstva finansija i MONSTAT-a

MONSTAT-a za prvih devet mjeseci, realan rast BDP-a za 2019. iznosi od 3.8% (po kvartalima, 3.0% u prvom, 3.2% u drugom i 4.7% u trećem kvartalu). Najznačajniji rast je realizovan u sektoru građevinarstva, maloprodaje, turizma i saobraćaja, dok je industrijska proizvodnja, jedini sektor koji bilježi pad usljed pada proizvodnje u sektoru „snadbijevanja električnom energijom, gasom i parom“ usljed nepovoljnih hidrometeoroloških uslova i niže proizvodnje struje u hidroelektranama. Na osnovu dostupnih indikatora, očekuje se da će se pozitivan trend ekonomskog rasta nastaviti i u četvrtom kvartalu. Prema procjenama, realan rast BDP-a na kraju 2019. godine biće na nivou od 3.1%, uz mogućnost da i ova cifra bude premašena s obzirom da je procjena zasnovana na podacima za prva dva kvartala.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prosječna godišnja stopa inflacije na kraju 2019. godine je na nivou od 0.4%, dok je u 2018. prosječna godišnja stopa iznosila 2.6%. Na pad cijena u toku 2019. značajan uticaj je imao pad cijene nafte na svjetskom tržištu, kao i redefinisane akcizne politike na duvanske proizvode.

Bankarsko poslovanje u 2019. je karakterisao rast aktive, kredita i depozita, kao i rast kapitala. Bankarski sektor je adekvatno kapitalizovan što pokazuje i koeficijent solventnosti od 17.71%², koji je značajno iznad zakonom propisanog minimuma od 10%. Ukupna aktiva banaka, na kraju 2019. godine iznosila je 4,603 miliona eura i ostvarila rast od 4.4% u odnosu na isti period prethodne godine. U strukturi aktive najveći dio se odnosi na kredite i potraživanja od klijenata i banaka (66.5%). Od ukupnih kredita, 44.9% je odobreno sektoru stanovništva dok je sektoru pravnih lica u privatnom vlasništvu odobreno 34.0%.

Prema procjenama, model rasta crnogorske ekonomije biće i dalje zasnovan na snažnoj investicionoj aktivnosti, rastu privatne potrošnje, povećanju izvoza roba i usluga, kao i rastućim prihodima u sektoru turizma i daljem sprovođenju mjera fiskalne konsolidacije. Prosječna projektovana stopa rasta BDP-a za period 2020. - 2022. iznosi 3.1%.

Sljedeća tabela daje uporedni prikaz makroekonomskih indikatora za 2018. godinu kao i procjenu indikatora za 2019. godinu:

Makroekonomski fiskalni pregled		Ostvareno	Procjena
		2018	2019
Makroekonomski pokazatelji	Stvarni rast BDP-a (u %)	5.1	3.1
	Inflacija (u %)	2.6	0.4 *
	Zaposlenost (rast u %)	0.1	1.0
	Deficit po tekućem računu (u % BDP-a)	17.0	17.1
Fiskalni pokazatelji (u % BDP-a)	Javni prihod	42.2	44.2
	Javni troškovi	46.2	46.2
	Javni deficit/višk	-4.6	-2.0
	Primarni deficit/višk	-2.5	0.3
	Javni dug	69.2	78.7

* MONSTAT ostvareni podatak

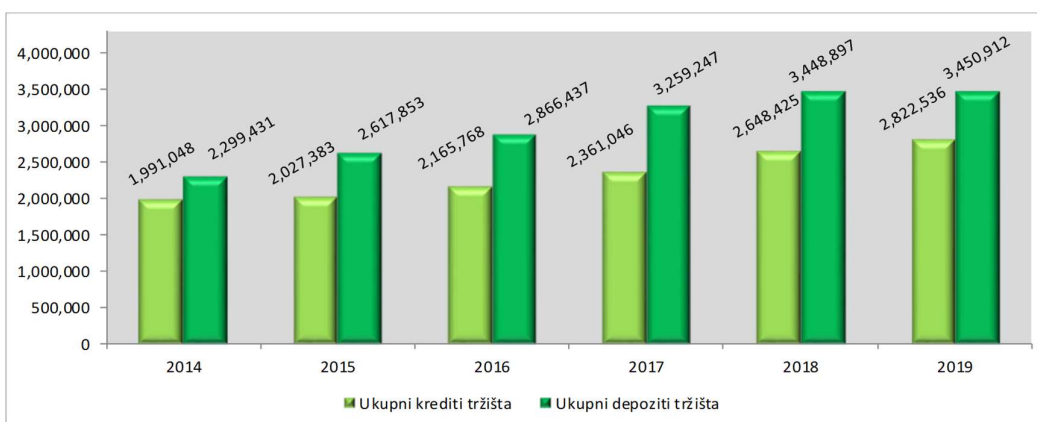
Bankarski sektor

Na crnogorskom finansijskom tržištu dominantan uticaj ima bankarski sektor koji broji 13 banaka, od kojih je 8 sa većinskim inostranim kapitalom. Početkom 2019. godine, Centralna banka Crne Gore je pokrenula stečajni postupak u dvije banke koje su poslovale na crnogorskom tržištu (Atlas i IBM) kao rezultat kontrola sprovedenih u ovim bankama, koje su utvrdile da njihov kapital nije dovoljan da pokrije rizike poslovanja.

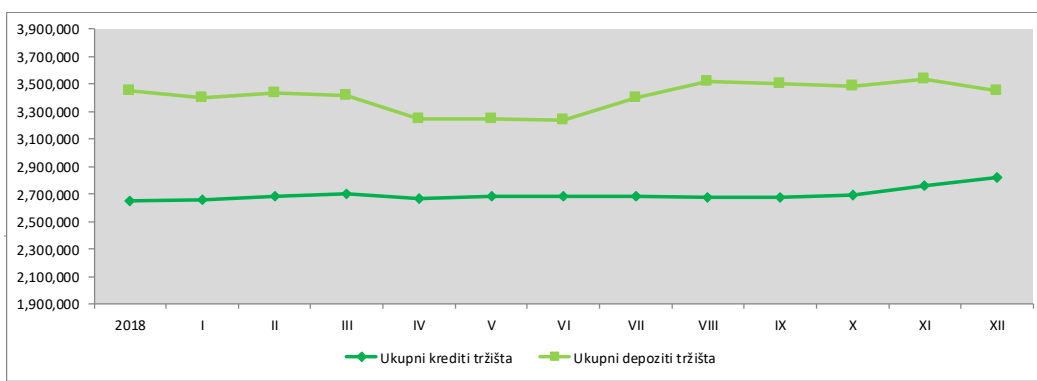
Trend pada kamatnih stopa iz prethodnog perioda, nastavljen je i u 2019. godini međutim ovaj pad je značajno usporen. Tokom 2019. aktivne nominalne kamatne stope niže su za 29 baznih poena dok su pasivne nominalne stope niže za 16 baznih poena, što znači da se kamatni spread nije značajno smanjio tokom 2019. Ipak, kamatni spread je na veoma niskom nivou na kraju 2019. što vrši dodatni pritisak na profitabilnost banaka, pa će bankarske institucije biti primorane da svoju aktivnost usmjere na smanjenje operativnih troškova i traženje novih izvora prihoda.

Nastavljen je pozitivan trend smanjenja nekvalitetnih kredita (NPL-a) koji su u novembru 2019. iznosili 4.62% ukupnih bruto kredita i potraživanja. U odnosu na uporedni period prošle godine ovaj pokazatelj bilježi pad sa 7.0%. U poređenju sa nivoom NPL-a sa kraja 2011. godine (26%) ovo predstavlja značajan pad tako da se NPL ne može više smatrati sistemskim problemom već samo individualnim, sa aspekta individualnih banaka. Centralna banka će nastaviti sa daljim aktivnostima na smanjenju NPL-a kroz aktivan supervizorski proces i kontinuiranu komunikaciju sa svakom bankom pojedinačno.

Ukupni odobreni krediti na kraju 2019. godine iznosili su 2,823 miliona eura, dok su ukupni depoziti iznosili 3,450 miliona eura. U poređenju sa 2018. godinom, u kretanju kredita bilježi se pozitivan trend, dok su depoziti, uz varijacije tokom godine, ostali na skoro istom nivou. Krediti su uvećani za 6.6% ili 174 miliona eura, dok su depoziti ostvarili neznatan rast od 0.1% ili 2 miliona eura.

Tokom 2019. iznos ukupnih depozita na tržištu je varirao i na kraju 2019. ostvario blagi rast u poređenju sa krajem 2018. godine:

III. Informacije o važnim poslovnim događajima

- Početkom 2019.godine Societe Generale grupa potpisala je Ugovor o kupoprodaji akcija dotadašnje Societe Generale banke Montenegro sa OTP Grupom. Ugovor je realizovan nakon odobrenja regulatora 16.07.2019. kupovinom 90.56% akcija Banke na Montenegro berzi od strane CKB. CKB je u decembru, u skladu sa zakonskom regulativom, dala ponudu za otkup preostalih akcija manjinskim akcionarima i nakon realizacije ove kupovine postala stoprocentni vlasnik Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group. Nakon kupovine od strane CKB, Banka je sprovedla kompletan rebranding i započela sa aktivnostima na procesu integracije planiranim za kraj 2020.

Tokom 2019. pokrenuta je i nova reklamna kampanja za Respekt gotovinski kredit za penzionere. Respekt kredit promovisan je kroz novi radijski spot, kao i nova oglasna rješenja za dnevne novine i bilborde. Ovaj proizvod je namijenjen svim penzionerima Fonda PIO Crne Gore koji svoju penziju primaju preko računa u Podgoričkoj banci AD Podgorica, Member of OTP Group. Kredit je moguće dobiti za samo jedan dan, u iznosu i do 20,000 EUR uz polisu životnog osiguranja i sa rokom otplate od 6 do 120 mjeseci. Uz iznos do 12,000 EUR dobija se besplatna polisa životnog osiguranja i nije potrebno prezentovanje zdravstvenog kartona.

U periodu od 15. aprila do 30. juna 2019. godine, Banka je realizovala i nagradnu igru za klijente – korisnike penzije Fonda PIO Crne Gore koji svoju penziju primaju preko računa u Banci, a ujedno su i korisnici VISA i Mastercard kartica izdatih od strane Banke. Dodatno, pravo na učešće u nagradnoj igri imali su klijenti koji naprave jednu transakciju mjesečno u iznosu od najmanje 1€ na prodajnom mjestu ili jedno podizanje novca na bankomatu u iznosu od najmanje 5€. Cilj nagradne igre jeste da se nagradi lojalnost postojećih korisnika kartica, kao i da podstakne nove korisnike, penzionere da se tokom trajanja nagradne igre opredijele za aktiviranje neke od kartica Banke.

Takođe, pokrenuta je nagradna igra i za sve klijente, korisnike VISA kartica izdatih od strane Banke (izuzev VISA Business kartica), kao i za sve zaposlene, korisnike pomenutih kartica. Nagradna igra je trajala u periodu od 1. jula do 31. avgusta. Pravo na učešće su imali klijenti koji su realizovali jednu transakciju u iznosu od najmanje 5€ na POS aparatima na prodajnim mjestima u zemlji, inostranstvu ili na internetu. Ovom nagradnom igrom Banka je nastojala da promoviše plaćanje putem VISA kartica, kao i da nagradi lojalnost svojih klijenata.

IV. Informacije o odnosima sa drugim pravnim licima

Banka nema konsolidovano učešće u drugim pravnim licima.

V. Informacije o radu Odbora direktora

Odbor direktora Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group (pravni sljedbenik Societe Generale banke Montenegro) je u 2019. godini održao 12 redovnih i 8 vanrednih sjednica.

Tokom 2019. godine bilo je izmjena u strukturi članova Odbora direktora.

Naime, do 16. jula 2019. godine, Odbor direktora banke su činili sledeći članovi:

- Milorad Katnić – predsjednik;
- Antoine Alexis – član;
- Verica Maraš – član;
- Sonja Miladinovski – član;
- Jean-Philippe Guillaume – član.

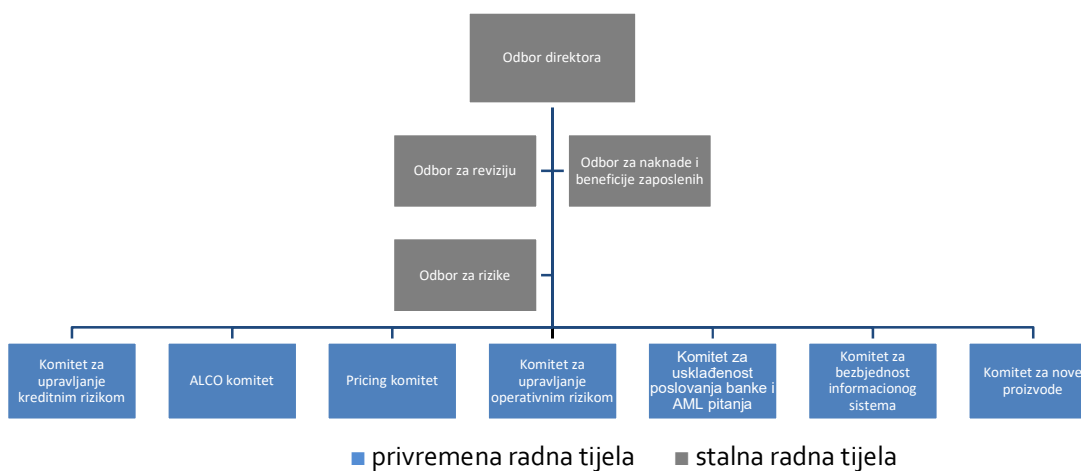
Dana 16. jula 2019. godine izmijenjena je vlasnička struktura banke, te je većinski akcionar postala CKB. Usled navedene promjene, izmijenjen je i sastav Odbora direktora:

- Tamás Kamarási – predsjednik;
- Milorad Katnić – član;
- Verica Maraš – član;
- Srankó Árpád – član;
- Létay Balázs – član;

Podsjećamo da Odbor direktora upravlja poslovnim aktivnostima banke i nadgleda ih. Glavna aktivnost Odbora direktora jeste da uspostavi sistem upravljanja rizicima za sve rizike kojima je banka izložena u svom poslovanju i da obezbijedi da su sve operacije izvršene u skladu sa lokalnim propisima i internim procedurama.

Kako bi se pravilno upravljalo rizicima kojima je banka izložena, Odbor direktora je uspostavio trajna i privremena radna tijela koja izvještavaju Odboru mjesečno ili kvartalno.

Privremena i stalna radna tijela banke su grafički predstavljena u sljedećoj tabeli:

Banka u kontinuitetu prati sve izmjene lokalne regulative koje se tiču bankarskog poslovanja i prilagođava svoje poslovanje istim.

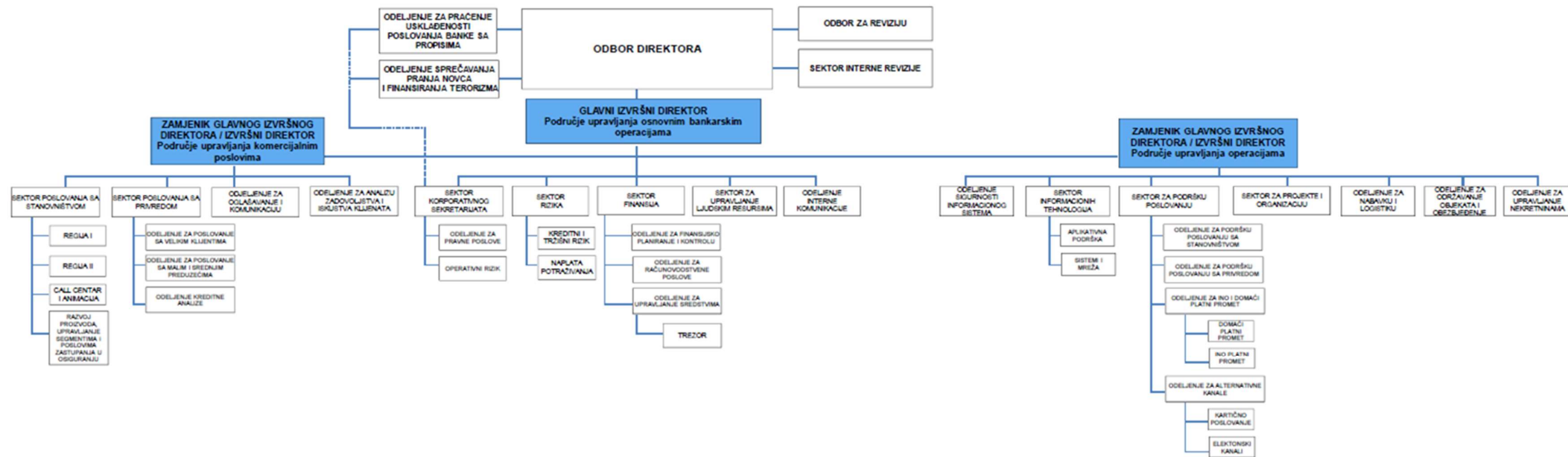
Shodno Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta, banka ima tri izvršna direktora, od kojih je jedan Glavni izvršni direktor.

VI. Prikaz organizacije i kadrova

Podgorička banka AD Podgorica, Member of OTP Group 31.12.2019. ima 278 zaposlenih. Od toga, 230 zaposlenih radi sa ugovorom na neodređeno vrijeme, a 48 zaposlenih ima ugovor na određeno vrijeme.

U daljem tekstu dat je prikaz trenutno važeće organizacione šeme banke.

ORGANIZACIONA ŠEMA

VII. Prikaz i ocjena poslovanja i finansijskog položaja

1. Prikaz Bilansa stanja na datum 31.12.2019. u poređenju sa 31.12.2018. godine

BILANS STANJA

Na dan 31. decembra 2019. godine

(U hiljadama EUR)

	31.12.2019	31.12.2018
SREDSTVA		
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	95,883	85,935
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	432,433	400,887
Kredit i potraživanja od banaka	6,671	15,848
Kredit i potraživanja od klijenata	425,678	379,769
Hartije od vrijednosti	-	5,270
Ostala finansijska sredstva	84	-
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	30,544
Kredit i potraživanja od banaka	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-
Hartije od vrijednosti	-	30,544
Ostala finansijska sredstva	-	-
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	-	-
Kredit i potraživanja od banaka	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-
Hartije od vrijednosti	-	-
Ostala finansijska sredstva	-	-
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	1,868	2,069
Kredit i potraživanja od banaka	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-
Hartije od vrijednosti	1,868	2,069
Ostala finansijska sredstva	-	-
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	-
Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-
Investicione nekretnine	-	-
Nekretnine, postrojenja i oprema	9,207	9,968
Nematerijalna sredstva	380	477
Tekuća poreska sredstva	-	-
Odložena poreska sredstva	533	254
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustava	179	177
Ostala sredstva	2,266	2,530
UKUPNA SREDSTVA:	542,749	532,841

OBAVEZE		
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	459,752	455,628
Depoziti banaka i centralnih banaka	0	0
Depoziti klijenata	357,211	385,936
Kreditni banaka i centralnih banaka	71,643	30,000
Kreditni klijenata koji nijesu banke	30,898	39,692
Hartije od vrijednosti	-	-
Ostale finansijske obaveze	-	-
Finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja	-	-
Depoziti banaka i centralnih banaka	-	-
Depoziti klijenata	-	-
Kreditni banaka i centralnih banaka	-	-
Kreditni klijenata koji nijesu banke	-	-
Hartije od vrijednosti	-	-
Ostale finansijske obaveze	-	-
Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-
Depoziti banaka i centralnih banaka	-	-
Depoziti klijenata	-	-
Kreditni banaka i centralnih banaka	-	-
Kreditni klijenata koji nijesu banke	-	-
Ostale finansijske obaveze	-	-
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-
Promjene fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-
Rezerve	3,145	4,164
Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-
Tekuće poreske obaveze	1,141	1,215
Odložene poreske obaveze	195	207
Ostale obaveze	9,882	5,757
Subordinisani dug	-	-
UKUPNE OBAVEZE:	474,115	466,971
KAPITAL		
Akcijski kapital	24,731	24,731
Emisione premije	-	-
Neraspoređena dobit	29,410	24,081
Dobit/gubitak tekuće godine	8,676	10,658
Ostale rezerve	5,817	6,400
Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	-	-
UKUPAN KAPITAL	68,634	65,870
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	542,749	532,841
VANBILANSNA EVIDENCIJA	1,022,735	955,370

Ukupna aktiva na dan 31.12.2019. godine iznosi 542.7 MEUR što predstavlja rast od 1.9%.

Ukupni neto krediti iznose 425.7 MEUR sa ostvarenim rastom od 12.1% u odnosu na prethodnu godinu (+45.9 MEUR). Ovako značajan rast kreditnog portfolia u velikoj mjeri prouzrokovan je plasiranjem kredita Ministarstvu finansija krajem godine (47 MEUR). Tržišno učešće, kada je riječ o segmentu pravnih lica, povećano je za 185 baznih poena i iznosi 14.3%, dok je tržišno učešće u segmentu fizičkih lica manje za 26 baznih poena i na kraju 2019. iznosi 17.5%. Takođe, tržišno učešće u pogledu ukupnih kredita je povećano za 84 bazna poena (15.8%) u odnosu na isti period prošle godine.

Najveću promjenu u kretanju neto kredita bilježe krediti odobreni javnom sektoru (usljed odobravanja kredita Ministarstvu finansija) sa rastom od 40.9 MEUR, kao i stambeni krediti sa rastom od 11.9 MEUR, dok segment potrošačkih kredita bilježi blagi rast od 0.3 MEUR. Na drugoj strani, segment kredita za poslovanje sa velikim pravnim licima bilježi pad od -3.6 MEUR, kao i krediti malim i srednjim preduzećima od -2.2 MEUR. Takođe, u odnosu na kraj 2018. godine, pad bilježi i segment kredita za adaptaciju i refinansiranje (-1.5 MEUR).

Iznos depozita Banke je u toku 2019. godine zabilježio pad od -28.7 MEUR u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupan iznos depozita na kraju 2019. godine je 357.2 miliona eura (-7.4% u odnosu na kraj 2018.). Negativan trend zabilježen je u dijelu poslovanja sa velikim pravnim licima (-48.4 MEUR). Iznos depozita javne uprave bilježi rast od 17.1 MEUR kao i segment poslovanja sa stanovništvom u iznosu od 2.7 MEUR, u odnosu na kraj 2018. godine.

Manji iznos depozita, odrazio se i na pad tržišnog učešća za 84 bazna poena (10.4% na kraju 2019.), kao rezultat manjeg tržišnog učešća u segmentu pravnih lica (-252 bazna poena), dok je u segmentu poslovanja fizičkih lica porastao za 52 bazna poena. Koeficijent neto krediti/depoziti na kraju godine iznosio je 119%.

• **2. Prikaz Bilansa uspjeha na datum 31.12.2019. u poređenju sa 31.12.2018. godine**

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine
 (Iznosi u hiljadama EUR)

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
Prihodi od kamata i slični prihodi	24,086	22,993
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	261	453
Rashodi od kamata i slični rashodi	(1,690)	(2,377)
NETO PRIHODI OD KAMATA	22,657	21,069
Prihodi od naknada i provizija	8,036	7,786
Rashodi naknada i provizija	(5,817)	(4,688)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	2,219	3,098
Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	1,441	1,523
Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	-	-
Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja	(201)	(169)
Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	-	-
Neto gubici/dobici od kursnih razlika	332	263
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	(42)	46
Ostali prihodi	311	66
Troškovi zaposlenih	(11,353)	(8,071)
Troškovi amortizacije	(1,134)	(1,147)
Opšti i administrativni troškovi	(4,412)	(4,585)
Neto dobici/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	-	-
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	185	52
Troškovi rezervisanja	110	244
Ostali rashodi	(644)	(667)
DOBITAK/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	9,469	11,722
Porez na dobit	(793)	(1,064)
NETO PROFIT	8,676	10,658

Banka je poslovnu 2019. godinu završila sa pozitivnim rezultatom u iznosu od 8,676 hiljade EUR što je pad u odnosu na 2018. godinu (-19%).

Neto prihodi od kamata su ostvarili rast od 1,588 hiljada EUR. Usljed značajnog rasta kreditnog portfolija, prihodi od kamata su znatno iznad prošlogodišnjeg nivoa, uprkos konstantnom snižavanju kamatnih stopa i refinansiranju postojećeg portfolija. Neto prihodi od naknada i provizija niži su za 880 hiljada EUR (28%), u odnosu na prethodnu godinu, uglavnom zbog troškova premija osiguranja za penzionerske kredite.

Opšti troškovi poslovanja su na višem nivou u odnosu na prethodnu godinu, za 3,096 hiljade EUR, uglavnom zbog troškova zaposlenih, dok su opšti i administrativni troškovi na približno istom nivou kao i u prošloj godini.

Rashodi obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha bilježe rast od 133 hiljade EUR, dok su troškovi rezervisanja niži za 133 hiljadu EUR u odnosu na prethodnu godinu.

VIII. Prikaz razvojnih i investicionih aktivnosti u sljedećem investicionom periodu

Podgorička banka AD Podgorica, Member of OTP Group je prisutna u Crnoj Gori kroz mrežu od 20 poslovnica u svim djelovima Crne Gore, od kojih se 7 nalaze u Podgorici, a 13 u drugim gradovima Crne Gore.

U toku 2019. godine nije bilo širenja bankarske mreže.

Prikaz mreže poslovnica Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group:

A narednom periodu Banka će svoje aktivnosti usmjeravati ka pripremi integracije sa CKB planiranom za kraj 2020. godine uz istovremeno očuvanje tržišnog učešća kao i zadovoljstva svojih klijenata.

IX. Prikaz kadrovskih pitanja

OTP Grupa postavlja principe i politike upravljanja ljudskim resursima koje primjenjuje na sve svoje podružnice, pa ih i Podgorička banka pažljivo primjenjuje u svim aspektima. U Podgoričkoj banci se trudimo razvijati kulturu zasnovanu na vrijednostima korporativne kulture OTP Grupe. Te vrijednosti promovišu namjeru da pružamo najbolju uslugu svojim klijentima, te da gajimo ponašanja i vještine koje to omogućavaju, bez obzira na to na kojim poslovima radimo. Naša korporativna kultura je oblikovana kroz iskustvo u pružanju usluga našim klijentima. Fokus je na klijentu, a svi zaposleni su vođeni osnovnim vrijednostima i kodeksom ponašanja kako bi ispunili očekivanja svih zainteresovanih strana (klijenata, zaposlenih i vlasnika).

- **Promovisanje ravnopravnosti polova i žena u biznisu**

Podgorička banka promoviše raznovrsnost i ohrabruje prisustvo žena na pozicijama koja imaju nadležnosti i u upravnim tijelima Banke. Rodna ravnoteža odražava našu sposobnost da imenujemo i promoviramo osobe čije se vještine najbolje uklapaju u datu poziciju, bez pristrasnosti ili kulturnih filtera. Podgorička banka podstiče sve svoje menadžere da promoviraju ovu ravnotežu u svojim timovima i usvajaju ovaj pristup na svim nivoima u kompaniji.

Polna struktura na 31.12.2019. godine		
Žene	185	67%
Muškarci	93	33%
Ukupan broj zaposlenih	278	

Udio žena na menadžerskim pozicijama		
Žene	33	57%
Muškarci	25	43%
Ukupan broj menadžera	58	

- Promovisanje starosne ravnoteže sa fokusom na digitalnu transformaciju

U Podgoričkoj banci 41% zaposlenih je ispod 35 godina starosti, a 22% zaposlenih je starije od 45 godina. Prosječna starost je 38 godina. Mi smo usredsređeni na saradnju među različitim generacijama imajući timove sa mješovitim starosnim strukturama, ali smo fokusirani i na digitalnu transformaciju, koja pruža mogućnosti mladim zaposlenima da prenesu znanje starijim kolegama. Orjentisani smo na profesionalnu integraciju mladih, uz održavanje kontinuiteta zapošljavanja starijih kolega, omogućavajući im da u banci dočekaju penziju.

Starosna struktura (31/12/2019)	
broj zaposlenih u kategoriji	% od ukupnog broja zaposlenih
<30	
70	26%
30 - 39	
93	33%
40 - 54	
86	31%
55 - 65	
29	10%
278	100%

- Stabilan broj zaposlenih koji odgovara trenutnim potrebama poslovanja

Imamo stabilan broj zaposlenih koji prati razvoj našeg poslovanja. Redovnim strateškim planiranjem radne snage adaptirali smo organizaciju potrebama poslovanja ali se vodimo i principom efikasnosti. Većina zaposlenih je angažovana na ugovorima za stalno, kako bi imali stabilnost, koja je jedan od najčešćih motivacionih faktora.

statistika - tip ugovora		% u svim ugovorima
ugovori na određeno	48	17%
ugovori na neodređeno	230	83%
	278	100%

broj aktivno zaposlenih i ukupan broj zaposlenih 2015-2019	
ukupan broj zaposlenih	kraj godine
HC 2019	278
HC 2018	291
HC 2017	294
HC 2016	299
HC 2015	293
broj aktivno zaposlenih	kraj godine
FTE 2019	257
FTE 2018	268
FTE 2017	274
FTE 2016	275
FTE 2015	269

- **Fluktuacija zaposlenih zbog akvizicije**

Procenat dobrovoljnih odlazaka je dosta visok usled akvizicije banke od strane OTP grupe. Iz tog razloga, određeni broj zaposlenih je iskoristio mogućnost iz svojih ugovora o radu da dobrovoljno napuste banku uz isplatu otpremnine. Takođe, s obzirom da smo prepoznati među bankama kao izvor kadrova sa znanjem i iskustvom, konkurentne banke na tržištu, a i druge internacionalne kompanije, od početka akvizicije, targetuju naše ljude, kako bi im oni donijeli dodatnu vrijednost i omogućili veću konkurentnost na tržištu, što je takođe uticalo procent dobrovoljnih odlazaka.

Fluktuacija zaposlenih od 2015. do 2019.	
	% na kraju godine
Fluktuacija 2019	15.1%
Fluktuacija 2018	15.8%
Fluktuacija 2017	8%
Fluktuacija 2016	10%
Fluktuacija 2015	10%
Voljni odlasci od 2015. do 2019.	
	% na kraju godine
Voljni odlasci 2019	8.99%
Voljni odlasci 2018	6.5%
Voljni odlasci 2017	2.0%
Voljni odlasci 2016	2.7%
Voljni odlasci 2015	3.4%

X. Prikaz socijalnih pitanja

Podgorička banka tradicionalno podržava obrazovanje i inkluziju, zdravstvo i kulturu. Tokom 2019. godine banka je nastavila sa društvenoodgovornim aktivnostima kroz razne donacije i sponzorstva, što je rezultiralo podrškom javnosti, značajnom medijskom pokrivenošću kao i novom nagradom za društvenoodgovorno poslovanje. Banka je ove godine dobila nagradu za društvenu odgovornost od Unije poslodavaca Crne Gore.

OBRAZOVANJE:

Podgorička banka donirala je i ove godine didaktička i druga sredstva školama. Ova akcija nastavak je prethodnih projekata tokom kojih su gotovo sve obrazovne ustanove u Crnoj Gori dobile raznovrsnu računarsku ili didaktičku opremu.

U saradnji sa Ministarstvom prosvjete za mnoge škole odabran je odgovarajući set didaktičkih i drugih sredstava koji će omogućiti odvijanje nastave na interesantan, raznovrstan i maštovit način u svakoj od vaspitno-obrazovnih jedinica.

Podgorička banka podržala je projekat EYCA omladinske kartice koja omogućava mladim ljudima kupovinu sa popustima, na raznim prodajnim mjestima u zemlji i inostranstvu, kao i promovisanje FUN CLUB paketa proizvoda koji banka nudi mladima.

Banka je takođe učestvovala u promovisanju šaha kao intelektualno misaone aktivnosti kroz sponzorstvo crnogorskog šampionata u šahu za mlade.

ZDRAVSTVO:

Banka je donirala finansijska sredstva zahvaljujući kojima je obezbijeđen ultrazvučni aparat namijenjen Klinici za nefrologiju sa hemodijalizom u okviru Kliničkog centra Crne Gore.

Žene zaposlene u Podgoričkoj banci odrekle su se i ove godine svojih osmomartovskih poklona i glasale kome treba donirati ta sredstva. Odlukom njihovih glasova donacija je uplaćena organizaciji „Udruženje oboljelih od multipleks skleroze“ koja pomaže oboljelima i njihovim porodicama u ublažavanju posledica ove bolesti.

KULTURA:

Projekat Prostor za umjetnost namijenjen je mladim stvaraocima, radi afirmacije njihovih novih ideja i podrške u daljem stvaralačkom radu. Ovaj prostor smješten je u upravnoj zgradi banke i u njemu se izlažu likovna djela mladih umjetnika. Banka će i dalje nastojati da podržava promociju umjetnika i njihovih radova kroz svoje kanale komunikacije i na korporativnim profilima društvenih mreža Facebook i Twitter.

Banka je podržala i Kotor Art festival, a takođe je dala značajan doprinos realizaciji festivala OPEROSA u Herceg Novom.

XI. Pitanja životne sredine i društvene odgovornosti

U okviru svoje politike društveno odgovornog poslovanja, Banka teži da uzme u obzir pitanja zaštite životne sredine i društvene odgovornosti (u daljem tekstu: E&S) u cijelom svom poslovanju u cilju boljeg upravljanja ovim pitanjima ali i promovisanju dobrih praksi. Samim tim banka je pripremila Pravila o zaštiti životne sredine i društvenoj odgovornosti koja definišu osnovne standarde i parametre za angažovanje u svim bankarskim i finansijskim aktivnostima. Zbog promjene vlasničke strukture u drugoj polovini 2019. godine, Banka je započela revidiranje navedenih Pravila u skladu sa OTP standardima, kao i dobrim međunarodnim praksama iz ove oblasti.

Banka teži da u svoj proces donošenja odluka uključi i razmatranje E&S uticaja koji mogu biti povezani sa aktivnostima klijenta, tj. banka će saradivati sa klijentima koji zadovoljavaju postavljene E&S standarde ili teže ispunjavanju ovih standarda, kao i preduzimanju odgovarajućih mjera ako ovi standardi nisu zadovoljeni. Samim tim, banka će u svoj proces odlučivanja uključiti procjenu E&S rizika koji su povezani sa klijentom, a ako je potrebno i procjenu samih transakcija.

U decembru 2019. godine, održana je obuka za zaposlene koji su zaduženi za poslovanje sa klijentima, na kojoj je jedna od tema bila i E&S rizici povezani sa poslovanjem klijenta.

Banka analizira i E&S rizike koji su povezani sa pružaocima usluga. Samim tim u svojim Pravilima za nabavke i eksternalizacije usluga definisana je obaveza popunjavanja E&S upitnika za sve eksternalizovane usluge.

Odjeljenje za praćenje usklađenosti poslovanja banke sa propisima je zaduženo za pripremu E&S dokumenata, održavanje obuke, kao i kontrolisanje primjene postavljenih pravila.

XII. Sprječavanje i upravljanje mitom i korupcijom

Banka je posvećena transparentnom i integrisanom poslovanju i teži poštovanju svih zakonskih propisa, pa tako i onih koji se odnose na sprječavanje mita i korupcije. Samim tim banka je 2012. godine pripremila Politiku banke u borbi protiv mita i korupcije (u daljem tekstu: Politika) koja ima za cilj da ukaže na važnost pravovremenog otkrivanja, identifikacije i sprječavanja svih oblika mita i korupcije. Politika uspostavlja osnovne principe djelovanja zaposlenih u Banci na ovom polju. U decembru 2019.godine, ova Politika je zamijenjena Politikom za sprječavanje korupcije koja je u potpunosti usklađena sa OTP standardima.

U skladu sa članom 48 Zakona o sprječavanju korupcije, banka je imenovala lice za prijem i postupanje po prijavi zviždača. Prava i zaštita zviždača definisana su u Pravilniku o prijavljivanju neetičkog ponašanja. Odjeljenje za praćenje usklađenosti poslovanja banke sa propisima je zaduženo za pripremu i godišnje ažuriranje Politike i Pravilnika, kao i redovno održavanje obuke iz oblasti mita i korupcije zaposlenima u banci. U decembru 2019.godini Politiku i Pravilnik je usvojio Odbor direktora, kada je i održana obuka za zaposlene koji su zaduženi za poslovanje sa klijentima na kojoj je jedna od tema bila i sprječavanje korupcije.

XIII. Upravljanje rizicima

a. Uvod

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Sektor za upravljanje rizicima je odgovoran za praćenje izloženosti Banke kreditnom i tržišnom riziku o čemu se mjesečno izvještava Odbor direktora. Pored toga, praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima je u nadležnosti Komiteta za upravljanje kreditnim rizikom, Komiteta za operativne rizike i Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

b. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik da pojedina potraživanja Banke neće biti potpuno naplaćena pod uslovima pod kojima su prvobitno odobrena, odnosno nemogućnost i/ili nespremnost dužnika da izmiri svoje obaveze u skladu sa odredbama ugovora.

Primarna izloženost Banke kreditnom riziku nastaje putem kredita i plasmana. Banka odobrava kredite u saglasnosti sa poslovnom politikom, usaglašavajući rokove dospjeća odobrenih kredita i politiku kamatnih stopa sa namjenom kredita i kreditnom sposobnošću svojih dužnika.

Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke procijenjene na dan izvještaja o finansijskom položaju. Značajne promjene u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine osnov kreditnog portfolija Banke, mogle bi dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan izvještaja o finansijskom položaju. Stoga rukovodstvo Banke oprezno upravlja izloženošću kreditnom riziku.

i. Upravljanje kreditnim rizikom

Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su stalne kontrole.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze po osnovu kamate i glavnice.

ii. Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose kreditni rizik. Dokumentarni i komercijalni akreditivi – koji predstavljaju pismenu izjavu o obavezi Banke preuzetog u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlašćenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima – su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

c. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizik je rizik da će fer vrijednost ili očekivani budući gotovinski tokovi finansijskih instrumenata fluktuirati, usljed promjena tržišnih varijabli kao što su kamatne stope i devizni kursevi. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mijenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

d. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

e. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa novčanih tokova predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži, međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

f. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

g. Upravljanje rizikom likvidnosti

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima potpuno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospelosti i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka. Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospelju obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke.

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstava sa tekućih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstava da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti, a na osnovu odgovarajućih modela na bazi istorijskih podataka, kao i razmjenom informacija sa klijentima po pitanju njihovih namjera kada su reoročenja i raskidi ugovora o depozitima u pitanju.

h. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“, br. 60/08, 41/09, 55/12 i 82/17). U skladu sa propisima, Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Banke sastoje se od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala. Zbir osnovnih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja osnovni kapital Banke.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke su:

- 1) uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 2) naplaćene emisije premije;
- 3) rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama;
- 4) rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- 5) neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- 6) iznos dobiti u tekućoj godini, ukoliko je skupština akcionara, donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital Banke;
- 7) iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive Banke koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki aktive sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive izloženih riziku (rizična aktiva Banke), klasifikovanih u određene kategorije i pomnoženi sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika. Dodatno, ukupna rizikom ponderisana aktiva se uvećava za iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, koji predstavlja element sopstvenih sredstava.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2019. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u statutarним finansijskim iskazima iznosi 16.15% (2018. godine: 14.62%).

XIV. Izjava o primjeni kodeksa upravljanja

Pravila korporativnog upravljanja u banci su zasnovana na odgovarajućim zakonskim propisima i to prvenstveno na odredbama Zakona o bankama i Zakona o privrednim društvima.

Nadležnosti i ovlaštenja svih organa Banke (Skupštine akcionara, Odbora direktora, Izvršnih direktora Odbora za reviziju, Odbora za rizike, Odbora za naknade i beneficije zaposlenih, kao i ostalih stalnih i povremenih tijela Odbora direktora) zasnivaju se na odgovarajućim zakonskim propisima i definisane su internim aktima banke (Ugovorom o osnivanju, Statutom Banke i drugim internim aktima) u kojim su implementirana pravila korporativnog upravljanja, te u samoj primjeni ovih akata ne postoje odstupanja.

XV. Podaci o direktnim i indirektnim vlasnicima akcija Banke

Osnivanje i upis u registar Privrednih subjekata: Podgorička banka AD, Podgorica je nastala izdvajanjem iz sistema Montenegrobanke DD, Podgorica u toku 1992. godine. Centralna banka Crne Gore je 21. novembra 2001. godine izdala odobrenje za dalji rad Banke rješenjem br. 27. Nakon sprovedenog procesa privatizacije u 2005. godini, većinski vlasnik je Societe Generale, Pariz, Francuska. Banka je dana 26. septembra 2006. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000880/019, kao Podgorička banka Societe Generale Group AD, Podgorica. Pod registracionim brojem 4-0000880/41 dana 7. maja 2012. godine Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda kao Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica.

Dana 16. jula 2019. godine na Montenegroberzi je izvršena blok transakcija od 87.602 akcija (90,55%) Societe Generale Banke Montenegro. Kupac akcija je CKB, a prodavac je Societe Generale SA Pariz. Pod registracionim brojem 4-0000880/58 dana 22. jula 2019. godine Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda kao Podgorička banka AD Podgorica, Member of OTP Group, Podgorica.

Akcionari Banke su:

Naziv	Adresa (mjesto ulica i broj)	Podaci o akcijama	
		broj akcija	procentualno učešće
Crnogorska Komercijalna Banka AD	Ul. Moskovska bb, 81000, Podgorica	96,736	100.00
Ukupan iznos akcionarskog kapitala u hiljadama EUR	24,731	Sopstvene akcije	96,736 100.00

XVI. Informacije o otkupu sopstvenih akcija

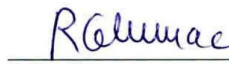
U 2019. godini, Banka nije vršila otkup sopstvenih akcija.

Podgorica, 13. mart 2020. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group:

Mijod Katnić
Glavni izvršni direktor

Ratka Glumac
Direktor Odjeljenja računovodstva